

ŠVENTOSIOS PELKĖ ATVERIA BALŲ PASLAPTIS

Naujųjų kasinėjimų duomenys

ANTANAS MAZIULIS

Senoji lietuvių gyvena tebeslepia daug ir daug paslapčių, nors kiekvienais metais ir praskleidžia po naują praeities lapą. Aplamai, praeitis, ypač seniausioji ir raštas nerašyta praeitis, labai sunkiai atiduoda savas paslaptis. Seniausioji proistorė savo radinius patiki saugoti žmogui tik labai atsitiktinai, kai vieną ar kitą vietą žmogus ima dirbti, kasasi ten statybai ir t.t., nors dabar jau bandoma įvairiais naujais būdais ir įrankiais susekti laiko ir žemės sluoksnius pridengtas seniasis sodybas bei kapynus, bandoma skaityti net ir tokių vietų žolės "rašta", būtent skirtingos žolės juostas, kurios itin gerai matomos iš lėktuvų darytose nuotraukose. Deja, kas šiandien taikoma Italijoje, Vokietijoje ar kitur, grynai dėl okupacinių sąlygų visai negalima bei neprieinama Lietuvos proistorikams.

Aplamai, mūsų proistorikams iki šiol, galima sakyti, labai nesisekė. Ir nors susikaupė gausiai įvairių senųjų akmens bei žalvario amžiaus atskirų radinių, bet vis nesisekė užtikti tokios senosios sodybos, iš kurios galėtume daug ir daug paskaityti gyvenos dienų. Atskiri radiniai, gerai kad nors jų radome, bet jie mažai tesudaro tarpusavio ryšio ir neduoda anų dienų pilnesnio vaizdo. Ir nors buvo užtikta bei plačiai tyrinėta Samantonių (Veprių vls., Ukmergės aps.) sodyba, nors buvo atstatyta ir pusiau apvali pintinė palapinė, deja, labai daug ji negalėjo dar prabilti, nes tai buvo smėlyno sodyba, kurioje daug kas negali išlikti. Laimingiausias proistorikui yra pelkynų sodybos, kuriose išlieka daugiausia, būtent išlieka nesunykę medžio ar kiti dirbiniai. Deja, mes tokių pelkynų sodybų nebuvo užtikę ir slapta pavydėjome jų danams, vokiečiams ar net šveicarams. Pavydėjome ir lenkams Grudziądzo pirmųjų ar-

klų ar Biskupino sodybos ir džiaugėmės kaimynine Sarnatės pelke (Latvijoje) bei jos žvejybos radiniais, nors jie nekalbėjo baltų protėvių žodžiu. Mums tada buvo džiugu, kad nuo mūsų šiuo rėje rasta naujų ir datuojamų radinių, kurie teikia naujų vilčių ir mums, t.y. užtikti pelkių sodybas ir Lietuvoje, nors iš durpynų, upelių ir ežerų jau turėjome ne vieną įdomų radinį (Jaro ežeras, Svėdasų vls.; Kamšai, Marijampolės vls. ir kt.).

Pirmoji tikra mūsų pelkių sodyba pastebėta 1965 m. netoli Šventosios, tarp plento į Palangą ir kopų, pradėjus sausinti pelkę. Ten devyniolikos metų žvejys Mikis Balčius rankiojo gintaro ir kitus akmens amžiaus radinius, susižymėdamas apie 20 atskirų radimo vietų, tartum sodybinį plotelį, kurių didžioji dalis buvo vykdomo darbų sunaikinama. Jis rinko tuos radinius, stebėjo tas vietas ir pranešė Kretingos muziejui. Deja, sovietinėje biurokratijoje daug darbų vykdoma kulversčiomis, pagal įsakytinius planus ir visai nežiūrėdama į nelauktus radinius, nes jie biurokratams nežada nei naujų socialistinių rodiklių, už kuriuos duoda medalius, nei tinka svetur pasitraukusioms "atplaišoms" niekinti. Taip ši Šventosios pelkė su sodybomis buvo naikinama iki 1967 m. vasaros. 1967 m. į ją atvyko jau tyrinėtojai. Ten buvo vadinamoji mokslingiausias proistorikui yra pelkynų sodybos, kuriose išlieka daugiausia, būtent išlieka nesunykę medžio ar kiti dirbiniai. Deja, mes tokių pelkynų sodybų nebuvo užtikę ir slapta pavydėjome jų danams, vokiečiams ar net šveicarams. Pavydėjome ir lenkams Grudziądzo pirmųjų ar-

vo nustumta į nuošalius, nes Lietuvos mokslo politrukas J. Ziugžda į istorijos tyrinėjimų darbus taikliai sodino savo gimines ir jų draugus, pavesdamas surasti giminytę su "didžiuoju Maskvos broliu" net per savo katės bobutę ar įrodyti ruso pranašumą prieš lietuvių pagal burliekinį sugėbėjimą vogti.

Šventosios pelkės pirmuosius sodybinius radinius dengė maždaug 30 cm. durpių armuo. Per liepos ir rugpjūčio mėnesius 18 mokinių bei kitų darbininkų nukasė tą durpių armenį maždaug nuo 360 m² ploto ir vieto-

Šventosios pelkėse atrastos senovės liėkanos: venterio lanko dalis su tinklo liėkanomis, kaplys, ritė.

mis įsakė iki 2,2 m. gylio. Giliau kasti nebuvo prasmės, nes veržėsi gausiai požemio vanduo ir nebebuvo vilties rasti jokių radinių. Šiose pelkėse atodangose su sidurta su dviejų skirtingų sodybų radiniais. Prie ariamojo paviršiaus buvo žymiai giliau, jau po rudo molio sluoksniu, taip pat nebaigta dar tirti. Ši sodyba priklausė žvejams ir kokiui 1000 m. senesnė už gyvulių augintojų bei žemdirbių sodybą. Prie šių dviejų pelkės sodybų glaudžiasi dar trečioji, maždaug 700 m. pr. Kristų, kur rasta žalvarinis piau-tūvelis, dar visai netirta.

Žvejų pasodybės radiniai

Pačios žvejų sodybos židinio, būtent jos atslaimo, kur buvo gyvenamasis bustas ir kitos palapinės ar koks pintinis namas, šia vasara dar nesurasta, bet tik jos pasodybiai, arba apydėmė. Tas tikrasis žvejų atslaimas (kiemas) turėjo būti netoliese tarp ano meto ežerėlių kur nors sausumoje, kiek piečiau šios Šventosios pelkės ir tarp abiejų užtikėtų seniausiųjų šiuokšlynių. Toji sodyba gali būti jau laiko sunaikinta be jokių pėdsakų, todėl jos vieta tiksliai atsekti gali nebepavykti. Užtiktieji abu šiuokšlyniai tėra šios žvejų sodybos pakraštyje, jos apydėmė, kur ano meto žvejai metų nereikalingas atliekas į patį ežeriuo panuovoli, į jo atabrada ir priebrada. Ir šio buvusio ežeriuo žalvajame molio sluogsnyje, t.y. vėlesnėse nuosėdose ir sėnašose, labai gerai išliko, būtent dėl deguonies stokos konservavo-

si, įvairios organinės kilmės medžiagos, todėl ir surasta ano meto žvejys bei gyvenos reikmenų, pvz. tinklų, rezgių, skiaurės, venterio, irklų bei kaulo įrankių dalių, taip pat puodų šukių, kaulo ir gintaro papuošalų ir t.t.

Tinklų driks, arba rezgu, liekanos įvairios. Vienu tinklų akys buvo didelės, rištos iš storokų ir tvirtų karnos virvučių, nes jais gaudė didelės žuvis, ką liudija ir rastieji žuvų kaulai, pvz. maždaug 110-180 cm. ilgio šamų (Silurus glanis), 70-120 cm. ilgio lydžių (Esox lucius) ir kt., bet žuvis nebūtinai visos buvo sugautos tik tinklais, galėjo būti sužvejotos ir kitais būdais. Šalutų stambiausių tinklo gabalų buvo rasta ir plonų virvelių bei nedidelių akių tinklainių, kur akutės labai dailiai ir rūpestingai surištos. Atrodo, kad tai venterio ar bučiaus tinklainės; vieno venterio lanko dalis kaip tik ir rasta su primegztu tokiu tinkleliu. Visi tinklainiai megzti žvejų mazgais, kartais dar ir dvigubais. Tinklų driks virvutės, arba gijos, suvytos iš labai gerai išdirbtos liepos karnos. Storesnis karnos pluoštas ar sruoga, būtent pati pavija, apvejeta dvisluoksniu plonu siūleliu. Toks gijos bei visos virvutės paruošimas liudija didelį žvejo gebėjimą ir kartu jau įspūdingą ano meto techniką, gerą pasirinktos pluoštinės medžiagos pažinimą ir t.t., o kartu jau ir didelį laimikis S. vei Vid. Europos ano meto technologijai suprasti. Su didesnių akių tinklaine buvo rastos aplūžęs kaulo įrankis su skylute, kuri paverta tokia pat tinklainės virvute. Tai būtų lyg šėvinė "adata", arba prašvaita, kurią vietomis svetimu švaikos vardu pavadina, būtent visai panaši (kaulinė, klevinė, se dulinė) tinklui taisyti bei maišams lopyti kartais buvo užtikama ir po I pas. karo R. Lietuvos ežerų srityje. Tinklų rastosios plūdės yra žievinės, kokios ir dabar dar dažnai pasitaiko. Tinklų svaruliai (svarai) pasverti karnų virvutėmis, parišti tiesiog karnų pluoštais ir rišimo būdu primena dabartinius tinklų akmens pasvarus.

Labai įdomios įvairios rezgu skiautės, megztos jau iš nevejotos ir nesuktos gijos. Jų akutės gana laisvos ir tšios, taigi tinklainėms jos tikrai nebuvo. Vieną tokią skiautę proistorikė R. Jablonskytė-Timantienė linkusi laikyti vėžių semtuko dalimi, o kita — drabužio mezga. Su ja būtų galima sutikti, bet kol nesurasta daugiau atitinkamų, tikra paskirtis šių rezgų nėra aiški. Jų mezgimo prielaidą ryškina rastoji šėvinė iš šerno ilties, kuri turi dvi skylutes.

Iš skalų rišta žuvis laikyti skiaurė liudija, kad sugauta žuvis buvo tausojama gyva dar kuriam laikui. Skiaurė turi ir išlikusį skalų dugniuką, sutvirtintą skersinėmis skalėlėmis ir labai dailiai perrišta. Drauge surasta ir medinė ilginė ritė, kurios galuose išskobtos įdubos. Ritė pri-vyziota virvelės, bet jos paskirtis neaiški. Gal tai palaidinė meškerė, gal didžiaakio tinklo mezgyklė, o gal būti ir visai kitos paskirties. Patys įdomiausi, bet visai neaiškios paskirties yra plėkšti mediniai įrankiai, siaurėjantys galais ir su užbarzdomis, išskrodėmis ir praskobta skylute,

Keturi mūsų prozos, lyrikos, humoristinės poezijos ir dramos kūrėjai, kuriuos rytoj, 3 v.v. girdėsime Marijos Aukšt. mokyklos auditorijoje.

per kurią turėjo būti praveriamas kuolelis. Vienas pavarinis kuoliukas buvo rastas čia pat. Proistorikė R. Jablonskytė-Rimantienė šiuos įrankius nori priskirti poledinei žvejybai, būtent tinklams traukti.

Taip pat drauge buvo rasta įvairių irklų nuolaužų. Jie visi skiriasi plėštaka arba mente. Šių irklų plėštaka nuoskandė, mažai plėtojanti nuo koto ir nusmai lusi galan. Tai primena R. Lietuvo ežerų vadinamą airę, kuri buvo 2 — 2,5 m ilgio. Tokia airė irdavo lediją ir laivę (plokščiadugnį lentinį laivelį) baigiančiuose užaugti žolėmis ežerėliuose, kur nei vienu, nei pora irklų nebeįmanoma irtis, nes žolės vyniojasi ant irklų. Be užkartos airės plėštaka "negaudo" žolės ir ja galima šiaip taip pro žoles eldija irtis, arba stumtis ją remiant į dugną. Pačioje žolių tankmėje, tokia airė irdavosi Bedugnio ež. (Kamajų vls., Rokiškrodėmis ir praskobta skylute,

Kertinė Parasė

KULTŪRINIAI VAKAROJIMAI

Ilgėjantieji rudens ir žiemos vakarai kaskart anksčiau ir anksčiau mus suvaysi ir namų pastoge. Šalia laikraščių, dauguma valandų bus praleista prie televizijos. Reikia pasidžiaugti, kad televizija, nors ir neperdaugiausiai, bet turi kultūringesnių programų ir vyresniems, ir jaunesniems, jei tik bus padaryta žmoniškesnė atranka, ypač daugiau kreipiant dėmesį į auklėjamųjų stočių duodamus dalykus.

Tačiau televizijai netinka atiduoti visą vakarų monopoliją. Reikia rasti būdų valandėlei lietuviško kultūrinio vakarojimo. Jo programa daug pareis nuo šeimų sudėties. Ten, kur visi vyresnieji, kiekvienas turės savą, individualią skaitymo programą. Kur bus daugiau mokyklinio amžiaus vaikų, gali būti naudinga įvesti nors trumpą bendro lietuviško skaitymo valandėlę. Žinome nemažai šeimų, kur tėvai kartkartėmis padūsauja, kad jų akys silpnėja, kur motinos nori imtis kokio mezgimo ar kito rankdarbio, o vaikus paprašo garsiai lietuviškai paskaityti kokį įdomesnį laikraščio, žurnalo puslapį. Paslėpta tame tėvų mintis yra siekimas įpratinti mūsų jaunesniuosius spaudoje ieškoti kokių įdomybių, įpratinti lietuviškai skaityti ir tai pamėgti.

Reikia taip pat atsiminti, kad nebus labai sėkmingas tėvų raginimas imti ir rankas lietuviškus skaitytus, jeigu jie patys nerodys susidomėjimo jais. Labiausiai vaikas, jaunuolis įvertins lietuvišką spaudinį, kai jis matys, jog tėvas ir motina jį vertina, negali jam paskirti laiko, ką įdomesniu paskaitęs pasidalina mintimis su visa šeima. Tai turi didesnės pedagoginės reikšmės, negu pirmu pažvelgimu gali atrodyti.

Šitokia skaityba bus stipri parama mokyklos darbui, o taip pat galės turėti geros auklėjamosios reikšmės ne tik

lituanistiniam ugdymui, bet ir charakterio formavimui. Ne užmirškime, kad daugelis tų tėvų, kurie koncentravosi į ap rūpinimą savo atžalyno gausiomis materialinėmis gėrybėmis, juos prarado, kai šiems patogumai ir prabanga pasidarė nebeįdomūs ir jie ėmė ieškoti pagaunančių įdomumų hiplių grubiamė neturė.

Jeigu šeimos lietuviškasis skaitymas yra taip vertingas, tai dar vertingesnis visos kurios nors lietuviškos kolonijos šeimos toks bendras kultūrinis vakarojimas. Tam kaip tik dabar gauname naują progą Chicagoje ir kitų lietuviškų kolonijų miestuose, kuriuos ima lankyti mūsų iškilų rašytojų ketveriukė: P. Andriušis, B. Brazdžionis, A. Gustaitis, St. Santvaras. Ši mūsų kūrėjų grupė rašytojų, poetų trupė atgaivina dar Vokietijoje plačiai pradėtas keliones. Jie įdomūs suaugusiems, o taip pat svarbūs moksleivijai. Juk tai rašytojai, apie kuriuos šie turi mokytis liuanist. klaseje ir susidarys visai kitoks įspūdis, kai tuos dailiojo žodžio meisterius sava akimi pamatys mūsų scenoje, išgirs jų balsą, įsiklausys į jų kūrybos formas ir įsisavins vieną kitą jų mestą mintį.

Visi keturi juk jie yra pirmose eilėse mūsų kūrybos talentų procesijoje. Kas gi vėliau ir nuosirdžiau įstengtų kalbėti apie lietuviškos gamtos grožį, kaip P. Andriušis, "Anoj pusėj ežero" autorius? "as galės labiau patriotinė mintimi ir Lietuvos meile supurtyti, kaip prasmingosios poezijos kūrėjas B. Brazdžionis? Kas galės tokiu talkiu humoru ir satyra paplakti, kaip A. Gustaitis? Kas įstengs šakotesniu dailiuoju žodžiu prabilti, kaip poetas, dramaturgas, prozininkas St. Santvaras. Džiaugiamės, kad juos visus Marijos Aukšt. mok. sauklėjamosios reikšmės ne tik

AŠTUONIOLIKTASIS ROMANO KONKURSAS

1. Dienraštis "Draugas" skelbia daliosios prozos (romano, apsakos) aštuonioliktąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1968 m. lapkričio 1 d.
2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama 1,000 dolerių premija.
3. Kūrinio sužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.
4. Kūrinius siųsti šiuo adresu: Daliosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.
5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąjį pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slapyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotą kūrinių, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokus. Premijos nelaimėjusiųjų vokai komisijos ir "Draugo" atstovo akivaizdoje sudeginami.
6. Tūkstančio dolerių premija gaves autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleidi "Draugui", įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Nelaimėję autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu.

J. Dagys. Argi jis negrauzs? Iš dabar Balzeko Liet. kult. muziejų vykstančios meno parodos

BAUSMĖ IR TEISMAS KAFKOS KŪRYBOJE

VYT. BAGDANAVIČIUS

1. Fr. Kafkos

„Bausmės stovyklos“ turinys

Fr. Kafkos novelė „Bausmės stovykla“ yra pilna gilios ironijos ir alegorinio priekaištavimo žydiškai — krikščioniškai kaltės ir bausmės teologijai.

Autorius pasakoja, kaip vienas turistas buvo išleistas bausmės stovyklos dalyvauti mirties bausmės įvykdyme viename žmogui. Pasmerktais buvo atvestas kareivis. Jis buvo surakintas, bet ir be to jis buvo „taip šuniškai atsidavęs“, kad būtų užtekę tik sušvelpti ir jis būtų prisistatęs. Karininkas, vykdamas egzekuciją, išsivargina ne tik turistą bet ir skaitytoją, atpasakodamas įvairias, labai komplikutas egzekucinės mašinos detales. Ši mašina yra buvusio stovyklos komendanto išradimas, kuris kartu yra steigėjas ir visos stovyklos.

Mirties bausmės įvykdymo mašina iš tikro yra labai sudėtinga, susidedanti iš trijų dalių: guolio, piūklo ir skaičiuojamojo aparato. Pasmerktais yra paguldomas guolyje. Kad nešautų ir nenusikastų liežuvio, jam netoli burnos yra pritaisyta kempinė. Piūklas yra aprūpintas dviejų rūšių adatomis, kurios nusikaltė-

nes ji turėjo būti švari. Karininkas skundėsi turistui, kad naujas stovyklos komendantas nemėgsta šio įtaisymo ir juo tinkamai nesirūpina. Dėl to įvyksta šie sutrikimai. Ir be to, komendantas, būdamas moterų jėga, duoda kankiniui išvakarėse gerai pavalgyti. Karininkui gaila, kad šis puikus įtaisyimas šiandien jau nebeturi viešų šalininkų. Kas kita buvo prie senojo komendanto. Tiesą sakant, visai ši puiki aparatūra yra tik laužas, palyginus su gera praėjusių laikų sistema.

Kadangi turistą klausėsi šių aiškinimų tylėdamas, tai kareivinis įtarė, kad jis taip pat nėra šios bausmės sistemos šalininkas ir grįžęs į savo tėvynę kalbės prieš ją, sakdamas, kad ji yra nežmoniška. Kai kareivinkui nepasiseka įtikinti turistą pasisakyti už šią mašiną ir už senąjį komendantą, jis sugalvoja naują planą, beprotišką planą, apginti šios sistemos garbę. Jis prieina prie pasmerktojo ir pasako: tu esi laisvas. Vietoj jo, pats kareivinkas pasirūpina būti šios mašinos nubaustas mirties bausme. Jis iš visų jo žinioje esamų mašinos bausmės įvykdymo planų išsirenka tą, kuris jį jo kūną įra-

smerktasis nuėjo į arbatinę. Kareivis parodė grindyse vietą, kur buvo palaidotas senis, t. y. senasis stovyklos komendantas, nes kunigai jo nepriėmė į kapines. Karininkas slapčia norėjo jį ten perkelti, bet jam nepasisekė. Ant grindų buvo parašas, kuriame, tarp kitko, buvo sakiny: „Yra pranašystė, kad, praėjus nustatytam metų skaičiui, komendantas prisikels ir iš šių namų ves savo šalininkus užimti stovyklos“. Arbatinės svečiai juokėsi, kai turistą skaitė užrašą.

Po to turistą nuėjo į uostą ir įsėdė į laivą. Nusikaltėlis ir kareivis norėjo, kad juos turistas pasiimtų kartu. Bet kada jie norėjo įlįpti į laivą, turistą pagrasino jiems laivo virve.

2. Kafkos Dievas

Ši novelė gerokai sujaukia mūsų jausmus ir mintis. Tačiau jau vien dėl to, kad ji šiandien yra analizuojama universitetuose, mes negalime praeiti jos nepastebėdami. Ją paskaityti, mes nežinome, ką su ja daryti: ar ją pasipiktinti, ar jos iškeltomis problemomis patiems susimąstyti. Visas žmogaus gyvenimas čia yra suvestas į bausmės vardiklį. Bet ta bausmė čia yra be realios kaltės. Kaltės čia yra tik parodija. Tačiau, nepaisant to, atrodytu, lyg bausmė čia norima uždėti didžiulės dorinės vertybės aureolę. Pats baudėjas, no rėdamas išlaikyti bausmės sąrangos kilnumą, ryžtasi ją įgyvendinti pats. Ar tai jam pasiseka? Ne. Nuo to pati bausmės sistema, komplikutas mašinos formoje, sugriūva. Kas iš to pasilieka? Nusikaltėlis ir jo sargybinis, tiesa, pasilieka draugais, bet turistą jų savo bendrakaileiviais nepriima. Visos bausmės sąrangos steigėjas yra miręs, nors žadąs prisikelti. Tačiau kas gali juo domėtis ir laukti jo stovyklos atstatymo?

Tur būt, teisingai apie Kafką sako jo draugas ir jo biografas Max Broad, kad Kafka nesugebėjo pasakyti nereikšmingo sakinio. Viskas ką jis sakė, turėjo gilia simbolinę prasmę: „Kafka niekada nėra alegoriškas, bet yra simboliškas aukščiausia prasme.“ (191 psl.). Dėl to ir į bausmės stovyklos steigėją mes turime žiūrėti ne kaip į ką kitą, o kaip žmoniškos sąrangos kūrėją. Jis Kafkai yra greičiau miręs, tačiau jo sąranga, kuri yra beprasmiškas bausmės sąrangos, tebeegzistuoja iki novelės pabaigos, kur ji, atrodo, sugriūva.

Kafka yra žydiškos šeimos ir kultūros žmogus. Jis gimė ir mirė Prahėje 1883-1924 m. Baudžiančio Dievo sąvoka Kafkai api ma visą Dievo sampratą. Tačiau, Kafka, būdamas 20 šimtmečio pradžios liberalizmo įtakoje, šio Dievo neima rimtai. Jis greičiau atstovauja Nietzsche mintį, kad Dievas yra miręs. Tačiau iš kitos pusės, Kafkai Dievas nėra visiškai miręs, jis dar

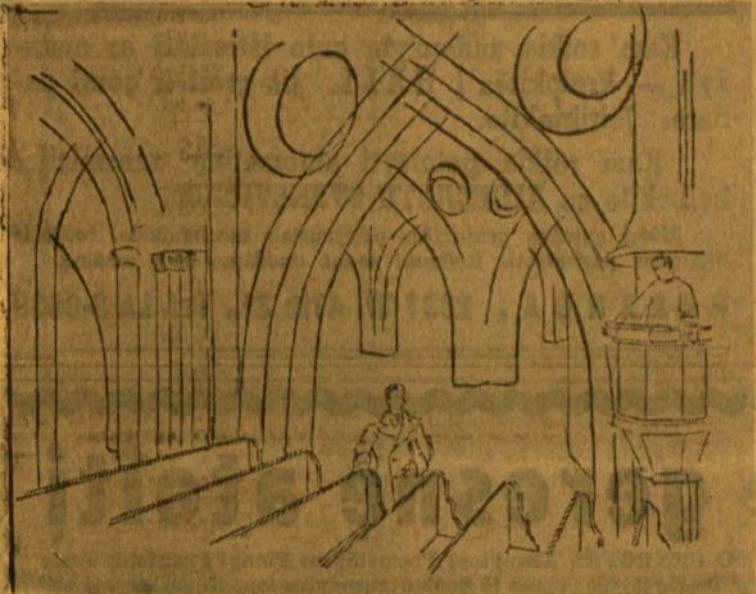
šys: „Būk teisingas“.

Bet ir šio bausmės plano, jį begaliniai gerbdamas, kareivinkas neleidžia turistui paliesti. Karininkas tik pagarbiamai idėjo šį planą į mašinos skaičiavimo aparatą. Jis išsirengė iš savo uniformos, sulaužė savo durklą ir jį numetė. Turistas tai sekė sukaustomis lūpomis, bet kareivinkui nekludydamas. Nuteistasis ir kareivis išsiek nesuprato, kas čia darosi. Pagaliau jie suvokė, kad kareivinkui čia atsiktis tas pats, kas turėjo atsiktis pasmerktajam. Bet pasmerktais nebuvo tikras, ar visa tai vyks iki galo. Gal tam įsakymą davė turistas, nes turistą su kareivinku kalbėjosi prancūziškai, ko jis nesuprato. Kai nuteistasis visa perprato, jo veide pasirodė tylaus juoko išraiška.

Kareivinkas atsigulė guolyje, norėjo išvengti kempinės, bet neilgai tam priešinosi. Prasidėjo mašinos darbas, kuris labai domino pasmerktajam. Turistas norėjo kareivį ir pasmerktajam išsiųsti namo, bet pasmerktais tai būtų išgyvenęs kaip bausmę.

Tada mašinos skaičiavimo aparate pasigirdo braškėjimas, ir atrodė, „lyg kažkokia didelė jėga suspaudė skaičiavimo aparatą“. Mašina pradėjo griūti. Turistas norėjo pagelbėti kareivinkui, kuris pats sau pagelbėti negalėjo. Bet mašina, vietoje planingai įrašius bausmę kareivinkui, vietoj kempinės, bus duodama šiltos košės, kad galėtų išsėsti kankinimus iki galo.

Po šių paaiškinimų pasmerktais buvo išimtas iš grandinių ir prištats kankinimo guolyje. Tačiau, jį berišant, sutruko diržai. Reikėjo juos pakeisti. Pradedant procesą, kankinys apvėmė mašiną, ir reikėjo ją apvalyti,

G. Salter Katedroje. Iliustracija Kafkos knygai „The Trial“

lio kūne įrašo mirties sprendimą. Viena iš jų yra ilgesnė, kita — trumpesnė. „Ilgoji, būtent, įrašo, o trumpoji švirkščia vandenį, kad nuplautų kraują ir kad įrašas visada išliktų aiškūs“. Šiuo kartu turi būti pasmerktajam įrašytas sprendiminis įrašas: „Gerbk savo vyresniusius“.

Kai turistas bandė sužinoti, kas ir už ką šį žmogų nuteisė, paaiškėjo, kad sprendimą padarė pats bausmės vykdytasis kareivinkas. Teismo proceso jis nedarė, nenorėdamas duoti progos nusikaltėliui melais aiškintis ir norėdamas išvengti kitų melų, kuriems būtų reikėję jo kalte įrodyti. Nusikaltėlis turėjo eiti nakty sargybą prie pulkininko durų ir, kiekvieną valandą, laikrodžiui išmušus, turėjo prieš juo duris saliuoti. Tačiau jis pamigo ir buvo pagautas.

Kai turistas manė, kad mašinos aiškinimas jau yra pasibaigęs, kareivinkas pradėjo aiškinti pačią svarbiausią jos dalį, kuri yra viršuje ir kuri veikia pagal jai įdedamus planus, kurie kiekvienai egzekucijai yra skirtingi. Tų planų suprasti turistą neįstengė. Bet kareivinkas ir neleidžia jam prie jų prisiliesti, rodydamas jiems labai didelę pagarbą. Šių bausmės planų raštą išskaityti akimis iš viso yra sunku, bet jį žmogus išskaitys savo žaizdomis. Kankinimas tęsis 12 valandų. Po 6 valandų baudžiamajam, vietoj kempinės, bus duodama šiltos košės, kad galėtų išsėsti kankinimus iki galo.

Mykolas Vaitkus

Franz Kafka

tebesireiškia kaip grėsmė. Jis dar žada prisikelti ir atstatyti stovyklą. Nėra jokios užuominos, kurios dėka būtų galima tikėtis, kad ta stovykla bus kas nors kita, negu bausmės stovykla.

Neseniai vieno lietuviu eku-menisto buvo pareikšta mintis, kad „per neapdairumą krikščionijoje yra per daug negatyvumo. Nuo pat kūdikystės dienų vaikui vis yra sakoma: taip nedaryk, Dievulis supyks. Nuo mažens vaikui Dievas pristatomas kaip teisėjas, kaip baudėjas. Vaikas mokomas: nedaryti. Reikėtų vietoj to duoti daugiau impulso darymui. Daryk taip, kad Dievulis džiaugtųsi“.

Gal kas sakys, kad Kafka su savo baudžiančio Dievo idėja yra Senojo Testamento Dievo sampratos atstovas. Pažiūra, kad Senojo Testamento Dievas yra žiaurus, yra populiaris krikščionių tarpe. Tačiau tai yra apgailėtino Senojo Testamento teologijos nepažinimo padarinys. Gerai ir mylinčio Dievo Tėvo idėja yra kaip tik iš Senojo Testamento. Ir didysis meilės įsakymas, kurį mes žinome iš Kristaus žodžių, yra iš Senojo Testamento. „Klausyk, Izraeli. Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis Viešpats. Mylėsi Viešpatį tavo Dievą, visa tavo širdimi, visa tavo siela ir visomis tavo jė-

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

SAPNAS

Sapnavau
Tūkstantis klounų.
Išėjo,
Nusilenkė ir suklopo
Vienas ant kito.
Visi suklopo...
Tūkstantis klounų,
Kurie teturėjo
Liūdus veidus.

NEPAŽJSTAMASIS

Nepažįstamasis šiandien
kaiman atėjo
Tik su kuprine ant nugaros —
Mūsų puikios odos.
Surištos
Virvės.
Niekas jos nelietė,
Tik stebėjo
Ir mąstė.

TYLA

Ramybė —
dangaus, žvaigždžių
ir ežero tyla —
nepateisina tylos, supančios
miestelį.

JUODAS MEDIS

Juodai poliruotas medis
Kaip lėtai tekanti upė,
Sugauta pavasario saulės.

ANTENOS

Sustingę prieblandoj,
juodos antenos tiesia
plonas rankas
dangaus laivams.

gomis“. Ši citata yra ne iš Kristaus žodžių, bet iš Senojo Testamento, Pakartoto Įstatymo knygos 6 persk. 5-4 eil. Taigi, ne iš autentiško Senojo Testamento aiškinimo yra Kafkos Senojo stovyklos komendanto personažas, bet iš jo iškreipimo. Tiesa, reikia sutikti kad gyvoje žydiškoje tradicijoje, ypač fariziejų įtakoje, susidarė perdėta baudžiančio Dievo samprata. Kristus ją atmetė labai griežtai ir labai gausiais pasisakymais, kurie yra užrašyti Evangelijose.

Tačiau nereikia manyti, kad fariziejškas yra tik žydiškas reiškinys. Jo yra visur. Šv. Jeronimas, komentuodamas Kristaus pasmerkimą fariziejams dėl to, kad jie uždeda žmonėms nepakeliamas naštas, sako: „Deja mums nelaimingiems, į kuriuos perėjo fariziejų ydos“. (Iš antradienio lekcijos po II gavėnios sekmadienio). Taigi ir krikščioniškoji visuomenė nėra saugi nuo pavojaus savo Dievo sampratos prarasti gerumo ir meilės bruožus ir pasilikti tik prie baudžiančio Dievo sampratos. Tačiau,

prieš pereidami į tai, kad nepadarytume vienašališkų išvadų, pasvarstykime Kafkos žmogaus sampratą.

3. Kafkos žmogus

Kafkos žmogus yra tikras belaisvis. Jis yra net daugiau negu belaisvis. Jis ne tik negali kaip nors pasipriešinti, bet nesugeba net jausminio pasipiktinimo išreikšti.

Kafka šalia šios novelės yra parašęs pilno dydžio romaną: „Teismas“, kuriame yra aprašomas ilgas teismo procesas žmogui, kuris absoliučiai nesijaučia nusikaltes, kuriame paslaptingas teismas kelia bylą, grasina bausme, bet nesima aiškiai suformuluoti kaltinimo. Tiek šį romaną, tiek novelę „Bausmės stovykla“ autorius parašė tuo pačiu laiku, apie 1914 metus.

Romane skaitome, kaip vieną rytą du teismo tarnautai įsibrauna į jauno banko tarnautojo butą, paskelbia jį esant areštuotą, suvalgo jo pusryčius ir

(Nukeita į 4 psl.)

Lietuvos saulė Vaitkaus atsiminimuose

Apie mūsų kultūrinio gyvenimo kūrėjus

JUOZAS PRUNSKIS

Mykolas Vaitkus. „Nepriklaušomybės Saulė“. Atsiminimai. VI tomas, antroji dalis (1918-1940). Išleido Nida, Londone. 1968 m. 278 pusl. Kaina \$3.00.

Dviem dalykais Mykolas Vaitkus pralenkia beveik visus dabar ties mūsų rašytojus: savo amžiumi (spalio mėnesį šves 85 m. sukaktį) ir savo kūrybinio produktyvumu — ši jo knyga yra 34-jį.

Ir jis istengė reikštis įvairiausiose kūrybos srityse: poezijoje; beletristikoje; dramoje; satyroje; prozoje (ypač memuarinėje); o taip pat ir vertimuose.

Paskutiniu metu Vaitkus mūsų skaitytojų visuomenę ypač sudomino savo atsiminimais. Šioje kūrybos srityje jis labai savitus. Jo atsiminimai išsiskiria iš daugelio kitų. Jėgu Balyš Sruga savo atsiminimų knygoje žavi stiliaus iškilumu, jėgu Skipitis, Raškis, Krupavičius ryškūs to laiko valstybinio ir visuomeninio gyvenimo atvaizdavimu, jėgu Kairys ir Bielinis daugiau dėmesio kreipia į socialinį gyvenimą, jėgu Yla stengiasi išvėlyti į psichologinius užkulius, jėgu Savickis sutelkia dėmesį į dailių savo artimosios aplinkos aprašymą, tai Vaitkus yra nepralenkiamas įvairių jo sutiktų asmenų literatūrinių portretų tapytojas.

Ne tiek įvykiai, kiek žmonės

Vaitkaus atsiminimuose neužtikti tokio ryškiaus lietuviško gamtovaizdžio aptarimo, kaip randame A. Zmuidzinaučiaus atsiminimų knygoje. Vaitkus ano laikotarpio visuomeninius, socialinius, valstybinius klausimus paliečia tik tiek, kiek jam reikalinga aptariamų asmenų pilnesniam pavaizdavimui. Vaitkaus atsiminimuose figūruoja ne tiek įvykiai, kiek žmonės bei su jais susiję vyksmai. Savo atsiminimuose Vaitkus nuoširdus, paprastas, bet gyvas ir kalbus. Reikia stebėtis nepaprasta jo atmintimi tokiaime amžiuje. Vien šioje knygoje, kaip rodo raišinis vardymas, Vaitkus plačiau ar siauriau aptaria 158 žmones. Ir jis cituo-

ja pasikalbėjimus su jais, netgi nusako spaudos ištraukas, išspausdintas prieš 40-50 metų apie jo aprašomuosius.

Autoriaus nuoširdus draugiškumas, centrinė pozicija didžioje Šv. Kazimiero knygų leidimo bendrovėje, jo pagėmimas teatro, jo nesišalinimas nuo visuomeninio - valstybinio reikalų suvedė jį su daugybe rašytojų, poetų, solistų, teatro, valstybininkų, dvasininkų ir kitų. Šiame atsiminimų tome aptinkame platesnius aptarimus K. Petrausko ir jo žmonos E. Zalinkevičaitės, P. Oleskos, V. Jonuškaitės, A. Stulginskio, A. Smetonos, M. Krupavičiaus, Maironio, Putnio, vyskupo Staugaičio, net ir L. Giron bei daug kitų.

Literatūriniai portretai

Iškeliamos ir su tais asmenimis susijusios mūsų žymesnės problemos, kaip pvz. žemės reformos pravedimas, išryškinami laimėjimai, pvz. pirmosios mūsų operos Kaune pastatymas. O jau aprašymų, asmenų aptarimų vargu ar kas Vaitkui gali prilygti. Pvz. jis taip supažindina su Arnauskaitė: „Eterinis tipas, spalvingos vaizduotės, subtilaus jausmo, tartum ne šios žemės dukra. Smulkus, lengvas, kaip plunksna, tyru, stilingu semitišku veideliu, didelėm liūdnom akim, subtiliais gražaus veido bruožais, ji ryškiai skyrėsi iš visų mūsų apy-stambaus kalibro aršijiečių būrelio“ (250 pusl.).

Arba imkime kitą vyro literatūrinį portretą — Andriaus Vytauto Gaičiūno, vėliau bolševikų nužudyto: „Apskritaveidis, juodaplaukis, tamsiai rudom degte degančiom akim, tamsiu veidu, vyriškai gražiu, savotiškai lyg egzotiškum, galėjo patraukti kiekvieną moterį. Ta trauka negalėjo nepaveikti ir Unės (Babickaitės). O ji — ką bekalbėt — viena akimirka sužavėjo Andrių Vytautą. Kur nel Tokia savotiška, žvėri, dažnai ilgesinga, dar dažniau sąmojingai linksma, keistu, mįslingu žvilgsniu ir svajingom lūpom. Sukibo, kaip laumžirgė su gele,

tik neatsitraukiamai. Kiek vėliau susituokė“ (252 pusl.).

Kitur Vaitkus tik vienu kitu taikliu žodžiu taip apibūdina žmogų, kad pažįstamieji tegali tik stebėtis. Pvz. apie prof. dr. A. Maliauską jis sako: „Tas didele galva, mediniu veidu, plačiu kaip kišenė šypsniu, iškaitęs, su sijaudines...“ (264 pusl.). Arba apie ekscentrišką rašytoją Rūtelio niene drebia: „tas genijaus bimbalas, įsimetęs kažkur jos smegeninė“ (272 pusl.).

Sokiruojančios vietelės

Vienoj kitoj vietoj gal net jau čiamas persistengimas tų aptariamų įeškojime, pvz. kai pradeda rašyti apie Mykolaičio „sex appeal“ ir „Sex appetitą“ (186 pusl.); arba kai ima kokios moters veidą lyginti su paveiksle matyto Kristaus veidu (6 pusl.); arba kai apie Alę Sidabrailę - Zalinkevičiūtę taria „imk ir pastatyk vietoj Dievo Sūnaus tą mūšų Dievo dukrą Alę“ (11 pusl.). Gerai tad beveik išnykęs kareivinkas davatų luomas, o tai jos Vaitkui bent liežuviais pačiškinti! Kai kam panašus šokiravimas intriguojantis, bet ar jis reikalingas, tai kitas klausimas.

Vietomis gal dar reikėjo labiau sakinį išlyginti. Pvz. dažnai suminėjęs kokį asmenį ar kokį dalyką, čia pat taria: „bet apie tai vėliau“. Kai per dažnai tas kartojasi, darosi įkyru.

Skaitydamas džiaugiesi rades taip tiksliai įvestus naujus lietuviškus žodžius, pvz. „svietalasis“ vietoj „kozirio“ (171 pusl.), tačiau darosi liūdniau kai aptinkai tokį kerėblą anglicizmą kaip „handycapą“ (9 pusl.).

Ir vis dėlto Vaitkaus atsiminimai įdomūs. Su malonumu juos skaitys vyresnieji, persikeldami į savų atsiminimų plačius laukus; su nauda skaitys ir jaunesnieji, pažindami kaip gyvenimo kasdienybėje atradė žmonės, kurie kūrė Lietuvą ir jos kultūrinį gyvenimą. Užverti knyga ir džiaugiesi, kad dar bus tręčioji dalis, kaip pats autorius pažada, apie „eile didžiai idomių asmenų“ iš mūsų nepriklausomybės laiku.

BAUSMĖ IR TEISMAS KAFKOS KŪRYBOJE

(Atkelta iš 3 pusl.)

pataria jam nesiblaškant sutikti didelius reikalavimus, kurie jam bus patatyti. Tardymas ir apklausinėjimas yra nereikalingi. Reikia tik, "kad jūs formaliai pripažintumėt savo statusą, kaip apkaltinto žmogaus, reguliariai atsilankydamas pas savo teisėją" (201 psl.). Žmogaus kaltinimas yra toks visuotinis, kad "teismo ofisai yra kiekvienoje pastogėje" (205 psl.). Tačiau jūsų teisėjas neturi galimybės jūsų išteisingi. "Ta galia yra rezervuota aukščiausias teismui, kuris yra neprieinamas nei jums, nei man, nei niekam iš mūsų" (197 psl.).

Teismas banko tarnautojo bylą tik teša, oficialaus posėdžio sušaukti nesirūpindamas (222 psl.). Įvairių advokatų daromi bylos nagrinėjimai "yra anapus proto" ribų. "Žmonės, būdami per daug išsilaukę apie tai mastyti, ramsčio ieško prietaisose" (222 psl.). Nors pati kaltė yra taip paviršutiniškai matoma, kad iš kiekvieno žmogaus lūpų linijos galima išskaityti, kaip šio vi jo byla (218 psl.) Ši kaltė yra labai visuotinė. "Aš esu taip blogas, kaip kiekvienas aš" (219 psl.). Kaltė "pasidaro man antroji prigimtis" (219 psl.).

"Teismas" padaro mums labiau suprantamą "Bausmės stovyklos" kaltinamąjį. Jo nusikaltimas čia yra pavaizduotas, kaip tikra beprasmybė. "Teismas" tuo tarpu atidengia platesnę šio kaltinimo prigimtį. Ir "Teismo" kaltinamasis nesijaučia kaltas, tačiau jo kaltinimas čia pasirodo labai plačių matavimų. Ne tik jis, bet ir kiekvienas žmogus yra kaltinamas, nepaisant to, ar jis jaučiasi nusikaltes, ar ne.

4. Kafkos sprendimas

Turint prieš akis šitokį kaltinamąjį ir šitokią bausmės sąrangą, kyla klausimas ką Kafka nori pasakyti novelės "Bausmės stovykla" sprendimu. Kaip matėme, bausmės vykdytojas, nepavykus jam turistu įtikinti šios sąrangos gerumu, pats ryžtasi bausmės įgyvendinimą išgyventi savo kūne. Jis pats pasidaro baudžiamosios mašinos auka. Tačiau baudžiamoji mašina, vietoj planingo bausmės įvykdymo, pati šiuo momentu sugriūva.

Ką visa tai reiškia? Ar čia yra pikta krikščionijos atpirkimo misterijos ironija? Ar čia yra koks pozityvus kaltės ir bausmės problemos sprendimo pasiūlymas?

Netenka abejoti, kad ironijos šioje novelėje yra daug. Kafkos raštai dėl per didelio problemų suscheminimo veikia kaip ironija. Jo personažai yra tarsi aliuminiai. Jie yra be jokio laimės ar nelaimės, gerumo ar blogumo išgyvenimo. Nedaug jie reaguoja net ir bausmės akivaizdoje. Dėl to ir jų kūrėjas, arba stovyklos komendantas, neturi su anais kito ryšio, išskyrus bausmę.

Tačiau neatrodo, kad ši ironija būtų vien tik dėl jos pačios. Nors Kafkos personažai pasilieka šaltį savo išgyvenamų įvykių atžvilgiu, tačiau neatrodo, kad toks yra pats autorius. Jam yra labai ne vis tiek pat, kas čia darosi.

Ką tad jis nori pasakyti šiuo ironišku pasakojimu? Kas yra ta realybė, kuri jam įkvėpė šį pasakojimą ir prieš kurią jis, visu savo baudžiamosios mašinos lūžimo traškėjimu dreba?

Tuo rūpėčiu, pačiame aukščiausioje lygyje, yra ne kas kita, kaip Dievo ir žmogaus samprata. Sušarzuotu stovyklos komendantu jis nori išreikšti protestą prieš tai, kad mūsų Dievas yra išvirtes tik baudėju. O savo novelės baudžiamuoju jis nori pasakyti prieš žmogaus, vien kaip nusikaltėlio, sampratą.

Šie du Kafkos protestai susitinka su dviem pagrindinėm mūsų

pasaulėžiūros tiesom, būtent, kad Dievas yra dorinės tvarkos kūrėjas ir kad žmogus yra nusikaltes Dievui. Iš to seka, kad Dievas negali būti neutralus doriniam nusikaltimui. Tai yra tiesos, kurių mes negalime apeiti, nepažeisdami Dievo prigimties ir žmogaus egzistencijos. Tačiau svarbu yra, kad šios tiesos būtų teisingame sąryšyje tarp savęs ir su kitomis tiesomis. Jeigu mes Dievą suprasime vien kaip baudėją be jo pagrindinio gerumo, nebūs teisingas sąryšis. Lygiai vien kaip niekšybė, arba nebus teisingas supratimas, jeigu mes žmogų suvoksime vien kaip niekšybę arba kaip nepajėgų nusikalsti.

Dievo sampratos istorija vairose tautose, kurių mūsų laikais pirmą kartą dienos švieson išskėlė W. Schmidto viso gyvenimo studijos, išleistos jo milžiniškame 8 tomų veikale, "Dievo idėjos kilmė", atidengia du kelius, kuriais Dievo idėja tautose gadinasi. Vienas kelias yra tas, kad Dievas žmogaus sampratoje pasidaro žiauruoliu ir žmogaus priešiu, nuo kurio žmogus nusikreipia. Šitokių Dievo susigadinimų galima aptikti įvairių tautų velnių pavidaluose. Kitas Dievo susigadinimo kelias yra priešingas. Dievo gerumo idėja yra atribojama nuo jo teisingumo bei visagalybės ir ilgainiui toks Dievas išvirsta bejėgiu seneliu, su kuriuo žmogus neturėdamas ką veikti, palieka jį nuošaly ir susikuria iš protėvių mitologijos efektyvesnius dievus.

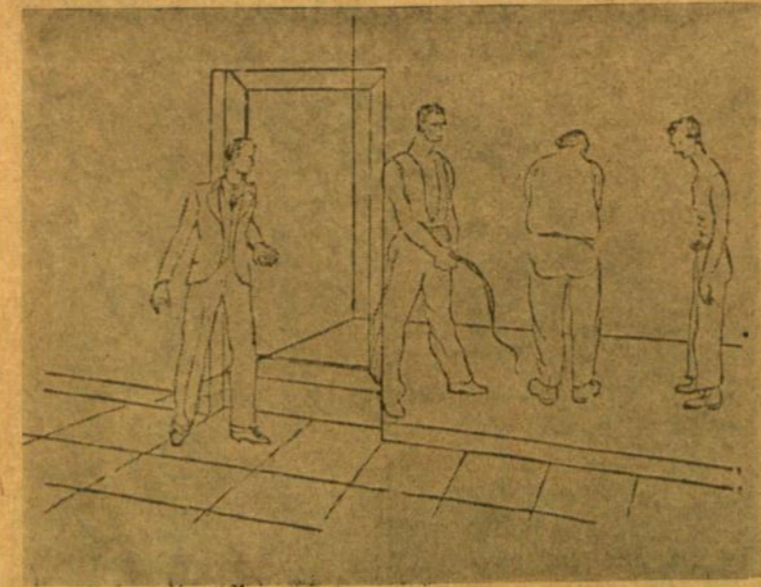
Kafka taip plačiai problemas neima. Jam rūpi siauresnis klausimas: kad Dievas nebūtų baudėjas ir kad žmogus nebūtų suvokiamas kaip nusikaltes. Kafka, būdamas 19 šimtmečio Vakarų liberalizmo įtakoje, nesirūpino per daug Dievo likimu. Jam rūpėjo tik, kad žmogus būtų laisvas. Tačiau jis, nesirūpindamas Dievo sąvokos teisingu supratimu, sukūrė, bent šioje novelėje, ir žmogų, kuris turi nedaug žmogų gisų brožu.

5. Atpirkimo pasaptis ir žmogaus išlaisvinimo problema

Bet grįškime prie klausimo, ką irodo bausmės stovyklos karininko susinaikinimas baudžiamosioje mašinoje. Aišku, ką tuo norėjo įrodyti karininkas. Jis norėjo įrodyti bausmės sistemos gerumą. Tačiau mums kyla klausimas, ką tuo norėjo pasakyti pats Kafka. Su šiuo klausimu mes pasiekiamo patį būdingąjį krikščioniškos religijos brožu, būtent žmogaus kaltės atpirkimą, įvykdytą dieviškai žmogišku Kristaus asmeniu. Klausdami, kaip Kafka žiūri į karininko pasiaukojimą, mes tuo pačiu klausiamo, kaip jis žiūri į krikščionišką atpirkimo misteriją.

Apie tai daugiau informacijų mes randame jo romane "Teismas". Ten jis vieną skyrių pasiskiria atsilankymui katedroje ir plačiam pasikalbėjimui su jos pamoklininku. Šį pamoklininką jis vadina "kalėjimo kapelionu". Galima sakyti, kad šis vardas šiame kontekste atidengia ir visą Kafkos pažiūrą į krikščionybės atpirkimo mokslą. Krikščionybė jam vis tiek tebėra bausmės sąrangą, t.y. kalėjimas, nors ir turinti humaniška kapelioną. Tuo Kafka nori pasakyti, kad išlaisvinantis krikščionijos vaidmuo tebesireiškia tik tiek, kiek kalėjime kapelionas.

Kaip matome, Kafka yra gana toli nuo išlaisvinančio krikščionybės vaidmens supratimo. Tačiau kyla klausimas, ar mūsų pačių šios paslapties supratimas yra pakankamai pilnas ir geras. Pirmiausia, ar labai tinkantis šiai misterijai išreikšti yra visuotiniai krikščionijoje vartojamas žodis: "atpirkimas". Vienas teologas šitai aptaria šio

G. Salter. Kankintojas. Ilustracija Kafkos knygai "The Trial"

termino kelią į krikščionišką teologiją: "Būdami senoviškos germaniškos minties ir papročio įtakoje, apie išlaisvinimą vergų, sumokant kraujo kainą, kada ejo reikalas apie nužudymą, sumokėjimą atliekant vienai genčiai kitai. Viduramžiai susikūrė teorija apie atpirkimą, kuri turi šios įtakos mūsų dvasinei kultūrai iki šiai dienai. Reikia sutikti, kad senovės germanų įtaka yra atsiktinė". Taip rašo P. Fransen, S.J. savo knygoje "Divine Grace and Man" (96 psl.). Žodis atpirkimas turi vieną gerą prasmę šiai religinei realybei išreikšti, būtent, pasakydamas, kad žmogaus išsilaisvinimas nėra įmanomas jo paties pastangomis be Dievo pagalbos. Tačiau šis žodis nepabrėžia įspūdingai to, kad atpirktas žmogus jau yra tuo pačiu pastatomas ant savo kojų, kad jis yra išsilaisvinamas. Kad šito išryškėjimo reikia, tai liudija Kafka visais savo raštais. Jis nesugeba išvengti, kad krikščionybė visa savo esme yra žmogų išlaisvinanti. Krikščionybės laisvės įnašą žmonijai jis prilygina tik humanistinio kalėjimo kapeliono įnašui.

Tačiau, ar galima žmogų išlaisvinti? Vargiai ar galima išlaisvinti Kafkos žmogų, kuris yra beveik abejingas visam kam. Kaltės jis neįaučia iki tokio gilaus laipsnio, kad sunku jį realiai apkaltinti ir realiai išlaisvinti. Krikščioniškas žmogus ne kartą panašaus abuojuoju išlaisvinimui prieina priešingu keliu. Jis ne kartą yra nuteikiamas taip vispusiškai kaltai, kad jam, panašiai kaip Kafkos žmogui, perieina noras laisvintis.

"Goetė, būdamas jaunu vyru, buvo sukrėstas, girdėdamas pamoklininką sakant, kad prileisti, jog žmogus prigimtyje yra kas nors gero, kas su Dievo malonės pagalba būtų galima išsivystyti, laukiant gerų vaisių, būtų pelagingizmas (t.y. klaida). Panašios idėjos, ypač blogio reikšmės perdėjimais, paskatino L. Tolstojų padėti į šalį visas bažnytines dogmas... ir to vietoje susidaryti savo stiliaus krikščionybę" — taip rašo didelis šio šimtmečio pradžios vokiečių moralistas Mausbach. Goetės mintį jis yra paėmęs iš jo knygos "Dichtung und Wahrheit" pradžios. Mausbach iš to daro išvadą, kad gimtosios nuodėmės faktas yra per toli išstėtas kai kuriuose krikščioniškuose sluoksniuose (Cath. moral teaching, 32 psl.).

Mes čia negalime leisti plačiau į gimtosios kaltės teologiją. Ta kaltė, žinoma, yra reali. Kiek

vienai žmonių generacijai šios kaltės gajumą irodo ne tik jų pačių kaltės, bet ypač jų vaikų kaltės, kurios atsiranda kažkaip nelauktai iš kažkur. Tačiau mes turime sutikti ir su Goethe, kad neprileisti žmogui pagrindinio gerumo yra sukrečiantis žmogaus pažeminimas. Žmogus visų pirma yra geras, ir tik jo gerumo kontekste pasirodo jo kaltė. Neprileidus šio pagrindinio gerumo, nebėlieka vietos nei kaltei, kas iš tikro yra atsiktė su Kafkos žmogui.

Dar daugiau prasmės yra panašiai pasakyti apie Dievą. Jis yra visų pirma geras. Ir būdžiančia Dievo funkcija jame mes galime prileisti tik tiek, kiek ji nekenkia pagrindiniam jo gerumui. Jokiū būdu ne priešingai. Kas apie Dievą mąsto pirmoje eilėje kaip apie pragaro kūrėją, ir tu keliu eidamas nori rasti pateisinimą jo gerumui, be abejo, sunkiai gali išvengti Kafkos "Bausmės stovyklos". Tai yra metodinė Dievo pažinimo klaida.

Turint tai prieš akis, mes galime rasti, kame glūdi Kafkos sprendimo netikslumas. Jo stovyklos karininkas yra iš esmės baudėjas ir tik bausmės tobulumu įrodyti jis atsiduoda jį su-

STATOME NAUJUS NAMUS
ir
Atliekame įvairius pataikymus
Petrauskas Builders, Inc.
Tel. 585-5245

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna aprūsda.
2047 W. 67th Place. WA 5-8063

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus.
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas.
Ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvybės, automobilų, sveikatos, biznio.
Patogios išmokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

BANGA
TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd St., Tel. — 434-042
P. Rudėnas K. Simulis

MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

GARBAGE DRUMS
WITH COVERS AND HANDLES
30 and 50 gal. Free delivery
5622 So. Racine, 434-1113

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Mūsų rašytojų:** Bradūno Barono, Nagio, Pūkelevičiūtės, Sutemos kūrybos plokštelė greitai pasirodys rinkoje. Šie rašytojai yra patys įkalbėję savo kūrybos rinkinius dalykus. Plokštelę leidžia J. Karvelis.

• **Sabaniausko, Pupų Dėdės** ir Dolskio - viso trys plokštelės - greitai laiku bus išleistos į rinką.

• **Pianisto Antano Smetonos** koncertai Vokietijoje sukėlė plataus susidomėjimo publikoje ir spaudoje. Palankius straipsnius parašė eilė žymių vokiečių muzikų laikraščiuose. Pvz. "Luebecher Morgen" savo recenzijoje pažymi, kad pianistas Smetona parodo gražią energiją, jėgą ir ryžtą; imponuoja jo nauji polėkiai. "Fortepiono mylėtojų koncertas buvo dvi įdomios valandos". "Luebecker Nachrichten" A. Smetonos koncerto progą įsidėjo straipsnelį, informuojantį apie Lietuvą, apie išeiviių lietuvių bendruomenę Vokietijoje; vertindamas mūsų pianisto sirodymą, laikraštis pažymi, kad jis savo temperamentingu talentu turi galimybę iškilti į pasaulio žvaigždes.

• **Gintaro muziejaus** Palangoje funduose esą per 1500 eksponatų. Neseniai muziejus buvo papildytas archeologiniais gintaro

dirbinių radiniais, atgabentais iš Pauliaičių, Nikėlių, Vilkių kampo, Moskaičių, Mataičių ir kt. pilk-ū. Daug gintaro radinių surinko Svėkšnos gimn. mok. Vytautas Rupšys, drauge su savo mokiniais. Rasta įdomių senų gintaro karolių ir kitų įkapių. Pastaruoju metu kolekcionuojami taip vadintami gintaro lašai, kurių sutelkta per 1000. Penkerių metų bėgyje gintaro muziejų aplankė 600,000 žmonių, daugiausia Palangoje vasarojančių rusų. Pernai metais muziejų aplankė ir pats Kosyginas, išreiškęs nuomonę, kad reikią muziejų išplėsti. Žinoma, muziejaus eksponatų pagrinda sudaro buv. Palangos grafų Tiškevičių rinkiniai.

• **Ininas Kučinskas**, violončelistas, neseniai baigęs Leningrado Rimskio-Korsakovo konservatoriją, vis labiau garsėja muzikinėje srityje. Šią vasarą jis dalyvavo tarptautiniame muzikų seminare Weimare, Rytų Vokietijoje, kur susirinko 500 jaunųjų muzikų. Iš Lietuvos Kučinskas tebuvęs vienas.

• **Šiaulių dramos teatras** gastroliavo Vilniuje, parodydamas V. Krėvės "Zentą", K. Inčiuos "Eglę Žalčių karalienę", F. Diurenmato "Vidurnakčio procesą" ir kt. veikalus.

• **Į Varsuvoje ruošiamą rudeninį dabartinės muzikos festivalį** iš Lietuvos išvyko konservatorijos studentų grupė su vyr. dėstytoju A. Gričium.

Kam reikia sudaužytą auto ištiesinti ar nudažyti — kreipkitės į HALL. Jis greit ir gerai padaro. Įsitinkinkite.

Kam reikia pataisyti automatinę transmisiją, kalbėkite su ALGIMANTU STANEVIČIUM.

Mūsų garažas praturtėjo prityrusiais mechanikais, todėl ir drįstame pasiūlyti. Reikalai esant duodame kitą mašiną.

P A Ž A N G A , 2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENDROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 4¼%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

ŠTAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SĄNTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ																			
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YRS.	18 YRS.	20 YRS.										
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	\$1,937.70	\$2,380.57	\$2,867.04	\$3,401.40	\$3,988.36										
20.00	504.26	1,048.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72										
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08										
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,953.43										
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79										
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,283.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15										
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51										
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,044.56	22,936.33	27,211.19	31,906.87										
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.59	35,895.23										
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.99	39,883.59										

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

JOHN PAKEL, President

5¼% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4¾% Ant visų knygelėlių sąskaitų

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organtz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No
- * service charge to members
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS:

Pirmad. 12:00 P.M. - 8:00 P.M. Ketvirtad. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Antrad. 9:00 A.M. - 4:00 P.M. Penktad. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Trečiad. Uždaryta visa d. Šeštad. 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

KAIP ČEKOSLOVAKIJOJ SPAUSDINO LITUS

JUOZAS DAUGAILIS

Didžiojoje Lietuvos filatelistų parodoje Chicagoje buvo specialūs lapai, atžymintieji, kad vienu svarbiųjų Lietuvos pašto ženklų kūrėjų buvo prof. Adamas Varnas. Apie tai dabar dail. Varnas pasakoja:

— Pačius pirmuosius — skatinkinius ir auksinius — pašto ženklus spausdino pati spausdintuvė Vilniuje, sudariusi iš tuo metu buvusių raidžių rinkinyje ženklų. Vėliau buvo sudaryti projektai archeologo T. Daugirdo. Toliau buvo pradėti skelbti konkursai kurti Lietuvos pašto ženklams. Pirmas konkursas, kuriame aš dalyvavau, buvo steigiamojo seimo garbei išleidžiamų pašto ženklų. Laimėtojai išėjome dviejose: dail. Bučas ir aš. Piešiau naktimis. Turėjau sudaryti veidus didžiųjų Lietuvos kunigaikščių. Gedimino, Kęstučio, Vytauto. Gedimino veidą pats sukūriau. Nors ir buvo senuose leidiniuose Gedimino paveikslas, bet žinojau, kad jie sudaryti iš slavų kunigaikščių veidų, tai beveik sukurti savitą paveikslą, artimesnį lietuviams. Kęstučio atvaizdą paėmiau tradicinį iš mūsų istorinių veikalų. Vytautą irgi pats sukomponeavau, nes žinojau, kad anksčiau buvęs įprastas Vytauto paveikslas su šalmu buvo slavškos kilmės, vistiek netikras Vytauto atvaizdas. Pašto ženklų projektus sudariau maždaug sąsiuvinio lapo dydžio, spalvomis, akvarele.

Spausdino Kaune, Senamiesty tokio žyduko spausdintuvėje. Teko spausdinimą prižiūrėti, ypač spalvų atitikimą (buvo dviejų spalvų) ir stebėti, kad nenuždėtų kokių pašto ženklų lapų. Buvo sudaryta komisija pašto ženklų spausdinimui. Teko būti jos pirmininku.

Reikėjo taip pat saugoti, kad spausdinimas būtų tikslus, be nu krypimų, paklydimų. Atsiradavo filatelistų (nes iš pačių paštinių) kurie norėdavo priselinti tyčia kokią klaidą įveikti, kad būtų didesnis tokiais ženklais susidomėjimas ir jų pareikalavimas.

Dail. Bučas buvo suprojektavęs pašto ženklus su aukuru ir ažuolu.

Atžymint nusipelnčius lietuvius

Antrą seriją — Lietuvos de ju re pripažinimo ženklą — kūrė pats vienas, gavęs užsakymą be konkurso. Čia buvo dr. J. Basanavičiaus, dr. V. Kudirkos, Povilo Lukšio, kardin. Juozapavičiaus, G. Petkevičaitės, Pr. Dovydaičio, A. Voldemaro, M. Slezevičiaus, St. Silingo, J. Staugaičio, Ant. Smetonos pašto ženklai, vis atžymint tautos žadintojus, kovotojus dėl laisvės, partijų vadus.

Čia buvo galima pasinaudoti pašto direkcijos parūpintomis

nuotraukom. Kūriau dviem spalvomis. Šią seriją kuriant buvau laisvesnis, galėjau visiškai šiam darbui atsiduoti. Priėmė visus projektus, nereikėjo nei vieno perkurt.

Toliau dar teko sukurti eilinę pašto ženklų seriją, kur buvo sėjėjas, artojas, plovėjas. Tai mažųjų vertingų ženklai. Čia buvo visi komponuoti. Nei neatsimenu, ar naudočiau kokius tam modelius. Šion serijon pateko ir toji vadinamoji "ragana ant žirgo". Šiam pašto ženklui buvo panaudotas tas Petrapilio seimo vėliavai vieton vyčio įdėtasis raitelis, nuo arklo atitrūkęs artojis, su iškelto švyturio (mokslo šviesos simboliu) rankoje.

Po to ėjo dr. J. Basanavičiaus mirties atžymėjimas pašto ženkle. Iš nuotraukos padariau dr. J. Basanavičiaus veidą, tris ketvirčius pasuktą į šalį, o aplinkui — juodas gedulo apvadas.

Paskiau, Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai atžymėti sukūriau prez. Ant. Smetonos ir Lietuvos tarybos vaizdais papuoštus ženklus. Tarybos vaizdą jau seniau planavau, bet kai reikėjo visą 20 žmonių grupę sutalpinti į vieną pašto ženklą, buvo nemazai rūpesčio, teko pakartotinai perkurti. Čia jau teko panaudoti stambesnę paveikslą, J. Basanavičių įgrupuoti į vidurį, kitus iš šalių.

Kitame tos serijos ženkle Ant. Smetonos paveikslą paėmiau pro filiję, kadangi norėjosi išryškinti charakteringą jo galvos struktūrą, kur kaktos viršūnė buvo lyg aukščiausia galvos dalis, toliau linijai į užpakalį svyrant žemyn. Šie ženklai buvo spausdinami giliauspaude Londone, bet man nereikėjo vykti prižiūrėti.

Sukūriau ir vieną iš pirmosios oro pašto serijos ženklų, tokių trikampinių. Viduje buvo lėktuvo vaizdas.

Vytauto Didžiojo 500 m. jubiliejus

Vytauto 500 m. mirties sukaktį 1930 m. minint teko sukurti vieną seriją paprastų pašto ženklų, kitą — oro pašto. Vieną sudariau su dvigubais portretais: Vytauto Didžiojo ir Ant. Smetonos; toliau čia buvo Vytauto bėgimas iš kalėjimo ir eilė kitų. Antra sukaktuvinė Vyt. Didžiojo serija buvo oro pašto ženklai. Čia buvo paveikslas Vytauto ties Kau nu, Žalgirio kautynių.

Tuo laikotarpiu turėjau piešti litografijai Vytauto Didžiojo paveikslą. Litografijoje paveikslas atsispausdina atbulai. Visa tai reikia pramatyti. Ne visiems tas kūriny ir patiko, kai kuriems net rodėsi, kad tai paprastas klebo-

nas... Tuo laikotarpiu kūrėu ir lazda Vytauto Didžiojo paveikslui, nešiojamam po Lietuvą. Iš viso tada susidarė daug darbo, o aš tada negalavau, teko net ligoninėje būti, — pasakojo dail. Varnas.

— Dar prisimenu sukūręs vieną pašto ženklų seriją, kuri buvo trikampinė ir kur pavaizdavau Durbės mūšį, Mindaugo vainikavimą. Būsiu atviras: šiuos ženklus kūrėu ir keikiausi. Šitokie grupiniai ženklai litografijai labai sunku sukurti. Būtinai reikia giliauspaudės. Tada galima panaudoti didesnį piešinį, geriau atsispausdina, o litografijoje ištyška kur dažai, vieton veido pasidaro koks taškas neraliuotas.

Iš viso Lietuvos pašto valdyba yra išspausdinusi 110 įvairių ver tybių dail. Ad. Varno sukurtų ženklų, kuriuose buvo panaudoti 37 jo originalūs piešiniai.

Litus spausdinant Čekoslovakijoje

Dail. Adamui Varnui teko sukurti pirmųjų Lietuvos litų banknotus (popierinius). Šiam darbui jis buvo specialiai 1922 metais pakviestas kaip piešėjas ir va dovas pinigų spausdinimui prižiūrėti. Apie tai dail. Varnas pasakoja:

— Finansų ministeris Petrusis jau buvo sudaręs sutartį su viena Prahos firma lietuviškus litus spausdinti. Sutartis buvo sudaryta be jokio kontakto su dailininku ar su kitu kompetentingu asmeniu. Sėdau į traukinį, pasiėmęs sutarties nuorašą ir, kai jį perskaičiau važiuodamas vagonė, norėjau grįžti nuo Kybartų ir atsakyti to darbo. Tačiau apsigalvojau, kad reikalas skubus, ką nors pakeisti sunku, nebeapsimoka nei žmonių pykinti.

Prahą pasiekiau neturėdamas ne tik rankose, bet ir galvoje jokio piešinio. Juk min. Petrusis man tik iš vakaro buvo paskambinęs ir pasakęs, kad rytoj turėsi išvažiuoti į Prahą lietuviškų litų kurti ir spausdinti. Prašiau duoti bent pora dienų apsigalvoti, paplanuoti, bet pasakė, kad skubus reikalas, nebeįmanoma laukti. Man net pranešė, kad nuva-

Adomo Varno sukurtas vieno lito banknotas

žavęs jau rasiu pačios spausdintuvės suprojektuotais piešiniais spausdinamus centų banknotus. Reikia tai prižiūrėti ir litų spausdinimą suorganizuoti.

— Kai nuvažiavau — išsigandau, — pasakoja dail. A. Varnas. — Darbas ėjo trimis pamainomis. Reikėjo bent vieną pamainą budėti spausdintuvėje. Kitas dvei pamainas budėjo Kalvaitis, Gavelis, Dervinskis. Reikėjo stebėti spausdinimą ir prižiūrėti, kad kas nors spausinamų litų nenukniuktų.

Visa laimė, kad tada galėjau

paplanuoti litų banknotų projektus. Galutinio paruošimo darbas ėjo visą laiką naktimis. Nebuvo laiko jokiems tyrinėjimams muziejuose ar ieškoti šaltinių. Viską reikėjo daryti iš galvos. O čia dar trukdė laiką paruošimas savaitinių raportų Lietuvos bankui. Šio banko valdytoju tuomet buvo prof. V. Jurgutis, labai malonus žmogus, su kuriuo buvo miela turėti reikalų.

Spausdinimo technika

Prahoje sudariau piešinius 1, 2,5, 10, 20, 50 ir 100 litų banknotų. Reikėjo dugnui sudaryt tin

FOTOGRAFAS ŽAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO home of MODERN photography

Gowns by Martha

PORTRAITS • CANDIDS

3213 S. Morgan St. YARds 7-5858

Now... QUARTERLY DIVIDENDS from the people who care about your savings welfare

5 1/4% SIX MONTH CERTIFICATE ACCOUNTS in amounts of \$10,000 or larger in multiples of \$1,000

4 3/4% PASSBOOK ACCOUNTS add or withdraw any amount any time; variety of savings plans

CURRENT RATES—PAYABLE AND COMPOUNDED QUARTERLY. If dividends are compounded for one year, effective rates are 5.25% on Certificate Accounts and 4.83% on Passbook Accounts. INSURED SAFETY TO \$15,000 BY FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m. • Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m. Sat. 9 a.m.-12 noon • Wed.—no business transacted. ASSETS OVER \$130,000,000. RESERVES OVER \$11,000,000 (more than twice legal requirements)

One of Chicagoland's largest savings and home financing institutions

klini piešini, kur būtų du tinklai raizgomi, kad nebūtų galima pinigų falsifikuoti. Svarbu buvo sujungti tokias spalvas, kurių nebūtų galima pinigų padirbėjams fotografiškai išskirti. Teko skubėti, nebuvo laiko perdirbinėti piešinių. Pasitardavome su Lietu vos atstovu Prahoje Donatu Malinausku. Jis irgi varingose sąlygose dirbo, nes neturėjo reprezentacinės būstinės, negalėjo nieko pas save kviesti. Atsimenu, kad spausdinant 100 litų banknotą, chemikalais buvo labai išnuodytas akmuo, piešinys išėjo nelygus. Sudarytą piešinį perkeldavo ant akmens, kuris būdavo išgruvuojamas chemikalais. Nuo (Nukelta į 1. pusr.)

A. ABALL ROOFING CO.

Isteigta prieš 49 metus

Dengiamo visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius, rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą "tuck-pointing". Pilnai apsidraudė. Visas darbas garantuotas

LA 1-6047 arba PO 2-8778

Apskaičiavimai nemokamai

Skambinkite bet kuriuo laiku

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apraundą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street Chicago, Illinois Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV. 2608 69th St. Tel. WA 5-2787 2501 69th St. Tel. WA 5-2737 3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320

Lietuvių bendrovė turinti teisę siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.

Didelis pasirinkimas įvairių medžiagų, ital. lietpalčių ir kitų prekių. Prilimami dolieriniai dovanų užsakymai.

E. ir V. Zukauskai

PARDUODAMI

IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI

30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.

SOUTHWEST FURNITURE CO. 6200 S. Western. Tel. GR 6-4421

RICHMOND SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd St.

Užsieninių ir vietinių automobilių Taisymas Priklauso Chicago Motor Club. Nelaimės atveju skambinkite

GR 6-3134 arba GR 6-3353

Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos, radijal, stereo, oro vėsintuvai.

Pardavimas ir taisymas.

J. MIGLINAS

Krautuvė Marquette Parke

2346 W. 69th St. 776-1486

Namų tel. — PR 6-1063

Heating Contractor

Irengiu naujus ir perstatau senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air conditioning į naujus ir senus namus Stogų rinas (gutters), vandens šildymui boilerius. Turiu leidimus dirbti mieste ir užmieste. Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai. Apskaičiavimai nemokamai.

DOMAS ZUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL

4444 S. Western, Chicago 9, Ill.

Telefonas VI 7-3447.

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANCKUS

Tandžai. Sankabos. Transmisijos

Tune-up ir Motory Remontas

5759 So. Western Ave.

Kampas 58th Street

Telefonas — Prospect 8-9538

Skelbkites "Drauge".

Kas tik turi gerą skonį, viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875

Vedėjas — J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val iki 6 val vakaro

SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 12 IKI 5 POPIET.

KALĖDINĖS DOVANOS

pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius

LIETUVOJE,

jei siųsite jas per

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 South State St., Tel. WA 2-9354

arba

2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466

Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins tikrai vertingų siuntinių sudarymą

Per mus galite užsakyti visus anksčiau skelbtus sovietų maisto produktus bei pramonės gaminius, išskyrus automobilius ir šaldytuvus.

Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius,

sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų bei maisto produktų.

Reikalaukite naujus katalogus bei maitų sąrašus.

Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame jau virš 21 metus.

O jeigu norite aplankyti Lietuvoje savo gimnaitčius, tai mūsų skyrius.

— GORDON TRAVEL SERVICE, INC., —

sutvarkys Jums kelionės reikalus be jokių rūpesčių.

NAUJI LEIDINIAI

Pulgis Andriūšis. RINKTINIAI RASTAI. I tomas. Leidžia Lietuvių enciklopedijos leidykla. 1968 m. 263 pusl.

Sklandžiai, kaip ir visos Liet. Enciklopedijos knygos, išleista veikalas, kuriame Albertas Zubras duoda P. Andriūšio kūrybos aptarimą ir kur išspausdinti memuariniai - autobiografiniai paties autoriaus apmatai, bei jo su giliu lyriniu įsijautimu sukurti Aukštaitijos vaizdai "Anoj pusėj ežero" - premijuotasis veikalas. A. Zubras išryškina, kaip P. Andriūšio veikalai sutapę su lietuviška buitimi ir krašto gamta, lai ko jį arčiausiai giminingu realizmo atšakai - impresionizmui. Džiugu, kad dėka J. Kapočiaus dabar turėsime pilną P. Andriūšio kūrybinių rinkinį.

Dr. K. Kučas. SHENANDOAH LIETUVIŲ SV. JURGIO PARAPIJA. Deimantiniam jubiliejui prisiminti 1891 - 1966. Išleido Sv. Jurgio par. 1968 m. Brooklyn, N. Y. 316 pusl.

Gausiai iliustruotas leidinys, kruopščiai mūsų istoriko paruoštas, ne tik informuojantis apie jubiliejų švenčiančią parapiją bei jos uolios lietuviškos dvasios kleboną J. A. Karalių, bet pavaizduojantis ir plačiau lietuvių gyvenimą aptariamoju laikotarpiu. Leidinys lietuvių ir anglų kalbomis.

B. Naujalis. PAZINK SAVO ŠIRDĮ IR JAI PADEK. Išleido Rūta Hamiltone. 1968 m. 97 pus lapiai.

Populiariai, praktiškai gydytojo parašytas veikalas apie širdies anatomiją, veikimą, sutrikimus, gydymą, priemones apsaugoti nuo širdies sutrikimų. Dėstoma aiškiai ir konkrečiai. Veikalas bus naudingas daugeliui skaitytojų.

Rev. Titas Narbutas. MARIAN SHRINES OF THE AMERICAS. Išleido Vantage Press New York. 1968 m. 144 pusl. \$3.50.

Pietų ir Šiaurės Amerikoje sėkmingai sielovadoje darbuojantis, daug vietų pažinęs, autorius šiame veikalė aprašo svarbiausias 22 Pietų, Centro ir Šiaurės Amerikos šventoves, pirmą išryškina damas pirmųjų civilizacijos nešėjų į Ameriką ir misijonierių ryšius su Marijos kultu. Kiekvienos šventovės aprašymas iliustruotas net keliais paveikslais, pasistengiant duoti pačios šventovės vaizdą ir ypatingesnių jos paveikslų bei statulų nuotraukas. Įdėta net ir du paveikslai Šiluvos Marijos statulos Washingtono, plačiau aptariant naujausią JAV šventovę, kurioje yra ir lietuvių koplyčia. Knyga patraukliai išleista ir rūpestingai paruošta.

LIETUVIŲ INŽINIERIŲ METRASTIS. Išleido Amer. Liet. inžinierių ir archit. s-ga. I tomas 4 dalis. Boston-New York. Redakcinė komisija J. Dačys, Br. Galinis, V. Kubilius. Kalbą taisė V. Kulbokas. 1968 m. 102 psl. Kaina \$2.

Leidinyje skaitoma informacija apie pramonę senovės Lietuvoje, Didžiojoje Lietuvoje kunigaikštijoje, svetimųjų valdymo laikais, nepriklausomybės metu. Aptaria mas darbas valstybinių įstaigų dirbtuvėse, informuojama apie pramonės priežiūros įstaigas, apie pramonę pereinamoju okupacijos metu, okupuotoje Lietuvoje, duodama žinių apie lietuvių sukurtas pramonės įmones užsienio valstybėse. Surinkta gausiai statistinių duomenų, duodamos lentelės, žinios pereinamos suglaustai ir preciziškai.

Juozas Bertulis. DARIAS IR GIRĖNO TESTAMENTAS. Chicago, 1967 - 1968 m. Išleista autoriaus lėšomis. 8 pusl. Multiplikuota mimiografu. Įžangoje duoda J. Bertulio sukurtas "Laisvės himnas", pagal Putino žodžius, o toliau - gaidos 10 dainėlių vienam, dviem arba trim balsams a cappella, pagal V. Joniko, St. Algimanto, B. Brazdžionio, J. Aisčio žodžius.

J. Narūnė. GINTARĖLĖ - BERNSTEINCHEN. Išleido ku-

nigas P. Bernatonis Diebure, Vokietijoje. 24 pusl. Dailiai V. Stančikaitės iliustruota lietuviškų nuotaikų pasakaitė, kurios lietuviška, angliška, ispaniška laidai jau buvo pasirodžiusios anksčiau.

LAISKAI LIETUVIAMS. 1968 m. rugsėjis. Tėvų jėgų leidžiamas reguliinis ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. red. K. Trjmakas, S.J. Adr.: 2345 W. 56 St., Chicago, Ill. 60636. Metams \$4.

Visada aktualus šis žurnalas daugiau dėmesio skiria ekumenizmui, duodamas pirmuoju P. Dilio straipsnį "Protestantų įvertinimas Kat. Bažnyčios dekreto apie ekumenizmą". Pats red. informuoja apie Pauliaus VI encikliką gimimų reguliavimo klausimu. Duodama L. Andriekauso poezijos, J. Mieliulio informuoja apie fotografijos techniką. Tiesiam aprašymas pokalbio apie psichinius negalavimus. M. Krupa-vičius rašo apie pastangas laisvės siekiant. Seimos, jaunimo skyriai, klausimai ir atsakymai, "šypsantis".

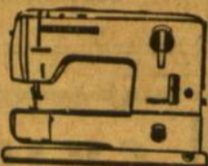
THE MARIAN September, 1968. Tėvų marijonų leidžiamas religinės kultūros mėnesinis žurnalas. Adr.: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metams \$4.

Šalia europietės laikraštinių kės straipsnio apie ekumenizmą, duodamas amerikietės žurnalistės str. apie socialinį vienuolės darbą. Filmų apžvalga. Kun. J. Prunskis rašo apie Brazilijos džiunglėse besidarbuojantį kunigą - gydytoją P. Bendoraitį ir gail. se serį Mariją Ksaverą. A. B. Haines - apie ypatingą Kristaus statulą Rockies kalnuose. Vietnamo karys A. Hamburg pasakoja apie nuotykius tame krašte, o Pietų Amerikos misijonierius Ant. Švedas rašo apie Boliviją. Gyd. Andelman duoda patarimus apie grybus, o laikraštiniškė Bell - pasakoja apie bendrus šeimos darbus. J. Prunskis duoda eilės naujausių knygų apžvalgą.

WAGNER & SONS
Typewriters - Adding Machines -
Checkwriters.
Nuomoja - Parduoda - Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

SIUVIMO Mašinos

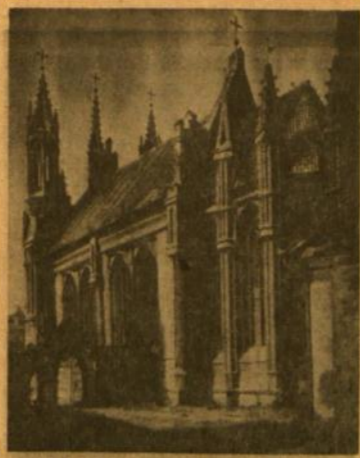
- * ELNA
- * BERNINA
- * NECCHI
- * VIKING
- * PFAFF
- * SINGER

Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priemonėmis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonių kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Vilniaus architektūros perlas Sv. Onos bažnyčia. Ją ir kitas Vilniaus brangenybes prisiminsime Vilniaus dienos minėjime, kuris įvyks rugs. 29 d. Pradžia 11 val. pamaldomis Jėzuitų koplyčioje. Po to - pagerbimas žuvusių prie paminklo, didžiojoje salėje akademija ir koncertas.

Lucia Baldaug. DER GEBRAUCH DER PRONOMINALFORM DES ADJECTIVES IM LITAUISHEN. Baltische Beitrage, 26-tas sąsiuvinys. Išleido Otto Sagner, Muenchen. 104 pusl. Kalbininkės stropiai paruošta studija apie lietuviškuosius būdvardžius, nagrinėjant įvairius jų formas ir atmainas.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS. 1968 m. liepos - rugsėjis Nr. 3 (31). Redaguoja dr. S. Bižis, redaktoriai: dr. S. Budrys, dr. A. Garūnas, dr. V. Tauras. Atsakomingsis redaktorius dr. M. Budrienė, 2751 W. 51 st., Chicago, Ill. 60632. Kaina metams \$6.00.

Redakcija sumaniai sutelkusi įvairių sričių specialistus, kurie informuoja apie naujausius laimėjimus medicinoje. Šiuo atveju daugiau rašoma apie Hipotermiją, chirurgiją šaldymu. Daug dė-

mėsio kreipiama į lietuvių gydytojų mokslinius darbus, lietuviškus terminus, net informuojama apie lietuvių liaudies mediciną. Dantų gyd. R. Povilaitis redaguoja dantų gyd. skyrių, o B. Kožičienė - moterų kampelį. Įdomi ir gausi kronika iš gydytojų gyvenimo.

SEJA - tautinės demokratinės minties laikraštis. 1968 m. Nr. 2. Leidžia Varpininkų leidinių fondas, šį numerį tvarkė G. J. Lazauskas. Metams \$5. Adr.: 208 W. Natome Ave., Addison, Ill. 60101.

Išspausdinta A. Kairio paskaita "Varpo" suvažiavime: "Ar lietuvių išievių kūryba yra lietuviška?" Informuojama apie suvažiavimo eigą. Paminimi mirusieji dr. J. Staugaitis, Ant Rūkas, dr. J. Sabanas.

TECHNIKOS ZODIS. 1968 m. Nr. 3 gegužis - birželis. Redaguoja K. Burba, A. Didžiulis, K. Kaunas, Alb. Kerelis, G. J. Lazauskas, J. Rimkevičius, D. Šatas ir J. Slabokas. Metams \$5.00. Adresas: D. Šatas, 323 N. Williams Dr. Palatine, Ill. 60067.

Numeris daugiau skirtas ALLIAS sąjungos, šio žurnalo leidėjo, suvažiavimui. Duodama informacijų statybos, architektūros klausimais, informuojama apie lietuvių architektų ir inžinierių darbus, dedamas humanitarų ir technologų pasikalbėjimas Lietuvoje.

ELTA informacijų biuletenis anglų kalba Nr. 12. Adr.: 29 W. 57 St., Fl. 10, New York, N. Y. Gausiai žinių apie okupuotąją Lietuvą.

AKIRACIAI. 1968 m. rugsėjis. Šio numerio redakcija: D. Biels-

kus, K. Drunga, R. Mieželis, dr. T. Remeikis, dr. Z. Rekašius, dr. R. Šliažas. Metams \$5.00. Adr.: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Turiny: Teatras ir tikrovė, Pasklidusių lietuvių bendruomenė, Konvulsijos ryto se ir vakaruose, Lietuvos kronika, Ortografinis ar fonetinis svetimybų rašymas, Išieviškos kronikos, Kur Akys neužkliuvo.

LIETUVOS PAJŪRIS. 1968 m. Nr. 1. Vyr. red. K. Bundelis. Adr. 4459 Troy St., Chicago, Ill. 60625. Leidėjai Kanados Maž. Lietuvos Bičulių centro dr. Jovs valdyba. Metams \$2.

Duodama dr. Vydūno gyvenimo apžvalga, jūrų skautų skyrius, recenzuojama I. Simonaitytės veikalėlis "Neužbaigta knyga".

PASAULIO LIETUVIS. Leidžia Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba. 1968 m. Nr. 36. Red. St. Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Metams \$2.

Ill PLB seimo ir kitoms Liet. Bendr. veiklos informacijom skirtas numeris.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginai 7-7258 59

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.

Kilty's Restaurant

4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois

(2 blok. į rytus nuo Cicero Avenue)

Telet. - GARDEN 4-5800

Jauki atmosfera - skanūs valgiai - skubus patarnavimas

VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATOS KAMBARIAI NUO 10 IKI 800 ASMENŲ.

Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad. nuo 1:00 val. popiet

STEVE GIANAKAS, Artesian restorano įsteigėjas kviečia visus lietuvius dabar lankyti KILTY'S restoraną, kol bus atstatytas ARTESIAN restoranas. Atstatymo darbai jau pradėti ir tikisi atidaryti rpgsėjo mėnesyje.

St. Gianakas dėkoja visiems lankytojams, kurie pareiškė užuojautą dėl ištikusios nelaimės - gaisro, Artesian restorane.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5% Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4% Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT - ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli.

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirnad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

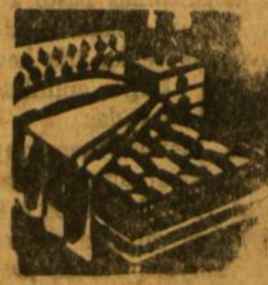
Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) - žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turme dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams - Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.

4081 So. Archer Avenue (Archer ir California) Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702 Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą".

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

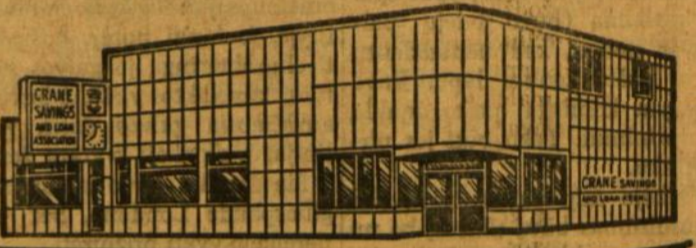
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

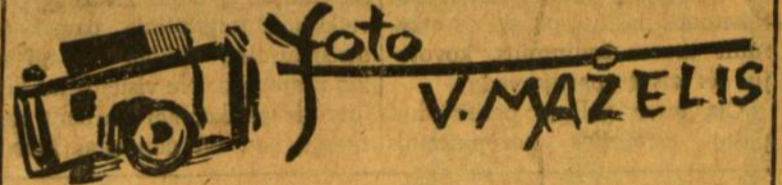
4 3/4%

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. - Trečiad. uždaryta

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. - HY 7-4677

422 MENAHAN STREET - RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Mes mokame 5 1/4% ant visų taupymo sertifikatu per annum

MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave. Chicago, Ill. 60632 Telephone CL 4-4470 FRANK ZOGAS President

ST. SLIZYS

Jau prieš keletą metų buvęs Švietimo tarybos pirmininkas pedagogas Jeronimas Ignatonis gerokai pastūmėjo vadovėlių ir kitų mokslo priemonių tobulinimą mūsų lituanistinėse mokyklose, tik dainavimas iki šiolie nerodo net susirūpinimo, kad kai kas būtų daroma toje srityje metodškai, padedant pačiam mokytojui ir mokiniam. Turiu galvoje dainavimo vadovėlio būtinumą, kuris apimtų ritmą, muzikinės klausos ir atminties vystymą, nurodytų vokalius išgūdžius ir jų pasisavinimo ipročio išgūdymą, kad vadovėlyje būtų tinkamas reper-tuaras ir nurodyti dainos moky-mo metodai, kurie pagal skyrių ir vaikų amžių irgi yra skirtingi. Dainos mokyimo metodikoje bū-tinai reikia paliesti bent šiuos bū-tiniausius dalykus: 1. melodijos perteikimą, 2. dainos turinį bei jos pagrindinę idėją, 3. dainos tekstą, 4. dainos ansamblių, 5. intonaciją, 6. dikciją, 7. dainos atlikimą. Reikalinga žinių ir apie kai kurias muzikines sąvokas, mu-zikos klausymą ir kiek muzikos teofijos.

Kad ir panašaus darbo dar nie kas nesimė bandyti, tačiau daili-nai jau buvo daroma mokytojo ir muz. Juozo Krelvėno, muz. Juo-zo Bertulio iniciatyva, kuri jau daug padėjo ir užpildė kai kurias spragas šioje srityje. Šį kartą ten-ka pasveikinti muz. Petrą Mate-kūną, kuris paruošė dainorėlį at-žalynui, pavadinęs jį "Ten gin-tarėliai" vardu, talpinantį dvide-šimt dainų. Dainų žodžiai paini-ti iš mokyklų vadovėlių, kuriems muz. P. Matekūnas pritaikė bei sukūrė linksmas ir malonias me-lodijas. Leidinį redagavo profes-sorius muzikas Juozas Žilevičius, žinomas kaip vienas iš pirmau-jančių muzikologų ir kompozito-rių. Dainos parašytos vienam, dviem ir trim balsams su piani-no pritarimu. Leidinio gaidų ra-šyba yra pavyzdinga ir pianino pritarimas gana nesunkus ir kar-tu muzikiniu atžvilgiu teisingas ir sudaro gražų ansamblių su voka-line dalimi.

ALRK Vargonininkų ir Muzikų

Sajungos pirmininkas muz. Vin-cas Mamaitis šį dainų rinkinį re-komenduoja mūsų atžalynui — lituanistinių mokyklų mokiniams. Leidinys yra gaunamas "Muzikos Žinių" redakcijoje, 209 Clark Pl. Elizabeth, N.J. 07206 ir "Darbi-ninko" administracijoje, 910 Wil-loughby Av., Brooklyn, N.Y. 11-221.

Mokyklų vedėjai ir dainavimo mokytojai prašomi atkreipti dė-mesį į šį leidinį ir jį užsakyti sa-vo mokykloms, nes jis tikrai iš-dele dalimi palengvins darbą dai-navimo mokytojui. Suprantama, kad dainavimo mokytojai patys turi visa siela ištraukti į muziki-nį vaikų auklėjimą, kruopščiai su-daryti pamokos planą ir pačią pamoką praveisti įdomiai ir iš-ra-dingai. Šis dainorėlis jau rimta parama mokytojui, nes per jį ga-bus muzikos mokytojas suras tei-singą kelią į kiekvieno mokinio širdį ir duos pajusti mokiniui, kad dainavimo pamoka yra viena iš jam labiausiai laukiamų, kad čia netik jausminga ir poetiška kal-ba atskleidžiama, bet kad daina yra tikroji mūsų visų sielos kalba.

KRONIKA

• **Vydūno k-bos paroda** suruo-šta rašytojo šimtmečio minėji-mo Chicagoje metu rugsėjo 21 d. Išstatyta per 30 jo veikalų, daugybė jo straipsnių, apie 30 laišku ir rankraščio lapų, kelias dešimt fotografijų, vokų, daugy-bė straipsnių apie Vydūną. Pa-rodą minėjimo metu suruošė Br. Kviklys, paskolindamas daugū-mą eksponatų. Paskaitą apie Vy-dūno kūrybą skaitė iš Australijos atvykęs Vydūno mokinys Anta-nas Krausas. Ruošė Mažosios Lie-tuvos lietuvių draugija. Dalyva-vo netoli 300.

• **Prof. Birgen Nerman**, švedas, uoius kovotojas dėl Baltijos valstybių laisvės, spalio 6 d. sulaukė 80 m. amžiaus. Gimęs 1888 m. Dėstė archeologiją Tartu uni-versitete, Estijoje, ir tai jį suarti-no su Baltijos valstybėmis. 1938 - 1954 m. Istorijos muziejaus Stockholme direktorius. Yra va-

Prof. Birgen Nerman

dovavęs archeologiniams kasinė-jimams ir Baltijos valstybėse. Per 25 m. buvo Baltijos komiteto Sve-dijoje pirmininkas. Isteigė ir bu-vo pirmas pirmininkas Mare Balti-cum draugijos. Yra pirmininkas Tarptautinio komiteto ginti krik-ščioniškajai kultūrai. Jis vadova-vo Apuolės piliakalnio kasinėji-mams. Už nuopelnus Lietuvai ap-dovanotas III I. Gedimino ordi-nu.

• **Antanas Nakas** atostogų metu pašventė daug laiko tapy-bai ir muzikai. Dabartiniu metu jis ruošiasi savo individualinei rudens parodai, kuri įvyks lap-kričio mėn. 16 - 24 d. Čiurlionio Galerijoje, Chicagoje.

Iš profesijos būdamas muzikas, jis 4 metus studijavo meną Chi-cago Dailės institute ir dirbo at-skirai su profesoriais. Savo dar-buose jau jis seniai puoselėja mu-zikos ir tapybos glaudų artimu-mą.

Jau per 50 metų, o ypač dabar, mokslo srityje daromi bandymai muzikos garsą paversti į spalvą. Ši idėja duoda jam daug inspira-cijos, tapant paveikslu. 1966 me-tų jo individualios parodos pasi-sekimas, kurią Čiurlionio Galle-rijoje aplankė daug lietuvių ir sve-timtųjų ir jo profesorių paska-tinimas tapyti muzikalinio turi-no paveikslus, atėičiai jam duoda daug paspirties.

Jungdamas dailę su muzika, šią vasarą jis pagal Bradūno ("Si-dabra") Miškinio, Kossu - Alek-sandriškio, Sruogos eilėraščių sukomponavo 10 dainų bosui, o anglų ir prancūzų kalba po dvi

KAIP SPAUSDINO LITUS

(Atkelta iš 5 nsl.)

akmens atmušdavo piešinį ant iš-temptos gumos, kuri vėliau susi-traukdavo į tokį dydį, kaip nori-mas banknotas, o paskiau nuo gumos piešinį vėl perkeldavo į akmenį ir padarydavo daug eg-zempliorių. Kiekvieno banknoto piešinys buvo iš dviejų dalių: sie-telinio fono ir viršutinio piešinio.

dainas. Į juostą įrašė daugiau kaip dešimt improvizacijų forte-pijonui pagal liaudies dainas.

Parodoje bus išstatyta nema-ža paveikslų, kurie turi ryšio su jo kompozicijomis.

• **Dail. Br. Murinas** atostogų metu Laurentian kalnuose, Kanadoje, padarė eilę škieų nau-jiems peizažams.

• **Prof. J. Matulis**, okupuotos Lietuvos mokslininkas (e-lektrochemikas—fizikas) ir ak-tyvus komunistų partijos narys, yra atvykęs į Detroitą ir dalyva-ja CITCE terminamikos ir e-lektro — chemijos mokslininkų suvažiavime.

• **Alg. Smilga**, Vilniaus uni-versiteto puslaidininkų fizikos katedros vyr. dėstytojas, dešimtį mėnesių dirbęs Pietų Kaliforni-jos universitete K. Crouvelo prie-žiūroje, sugrįžo į Ok. Lietuvą ir toliau dėsto Vilniaus universitete. "Tiesoje" paskelbtoje informaci-joje jis teigiamai įvertino JAV-bių universitetuose ir tyrimo įs-taigose besidarbuojančius lietu-vious mokslininkus: Purdue u-to prof. dr. — R. Viskanti, Kali-fornijos universiteto prof. dr. Al-gi Avižienį ir dr. Arvydą Klorę. Jis taip pat pareiškė, kad stipriausios didelės varžos puslaidi-ninkų mokyklos esančios susikū-rusios Vilniuje ir kai kuriuose JAV-bių miestuose.

Fonas buvo daromas mechaniš-kai, o piešinys — ranka. Apskri-tai, tada spausdinimas buvo ga-na primityvus.

Sudarytų piešinių dailininkui nereikėjo siųsti į Kauną patikrin-ti. Būtų susitrukde labai daug lai-ko. Pinigų buvo prispausdinta milijonai. Piktos valios įtarėjai net leido melagingus gandus, kad A. Varnas du vagonu litų sau pri-sispausdino. Iš tikrųjų, vien cen-tų buvo keli vagonai. Pirmaisiais centais juk algos buvo mokamos.

Vagonai su litais į Lietuvą

Siunčiama buvo užplombuotuo-se vagonuose, prižiūrint spaus-tuvės ir lietuvių komisijoms. Ad. Varnui už tą darbą sumokėjo apie 15,000 litų, kuriuos jis sudėjo į lietuviškų kryžių nuotraukų rinki-mą. Pinigų spausdinant Ad. Var-nas Prahoje išbuvo 14 mėnesių. Buvo atvažiavusi ir M. Varnie-nė, kuri universitete lankė peda-goginius kursus.

Dailininkui buvo pavesta į kiek vieną banknotą įkombinuoti kokį slapta ženklą, iš kurio būtų galima atpažinti, ar banknotas tikras. Ženklas turėjo būti sun-kiškai pastebimas, kad padirbėjas neįstengtų jo įžvelgti. Ad. Varnas idėjo kai kur trikampėli, kai kur kiek pailgą tašką.

Kartą Lietuvos banko tarnau-tojas Vaišnora pasikvietė Kaune dail. A. Varną ir parodė įtarti-ną 10 litų banknotą. Iš slaptos ženklo Ad. Varnas atpažino, kad banknotas tikras, tik jis buvo pa-tekęs iš makulatūros.

Bespausdinant litus susidaryda-vo punda sugadintų lapų. Dau-giau jų susirinkus, tie lapai bū-

davo kemsami į tokį metalinį ru-tulį, kur chemikalais sutarpinka-vo ir visi tie lapai virsdavo į ko-šę. Komisijos nariai budėdavo, kad kas iš tų atmetų lapų ne-pasigriebtų ir sukarpes nepaleis-tų apyvarton.

Lietuviškos kortos Adomas Varnas apie 1921 me-

tus dalyvavo lietuviškų lošimo kortų konkurse ir laimėjo pirmą premiją. Parinko paveikslus Bi-rutės, Kęstučio, Vytauto. Tačiau tos kortos nebuvo atspausdintos; turbūt dėl to, kad jų projektus spalvomis kurdamas dail. Varnas nelabai paisė techninės pusės — jų spausdinimas būtų bran-giai kainavęs.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIRSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARDS 7 - 1741 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.
Telef. PProspect 8-0833 — PProspect 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON,
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Žanų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6336
Vienas blokas nuo kapinų

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNUS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4948 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

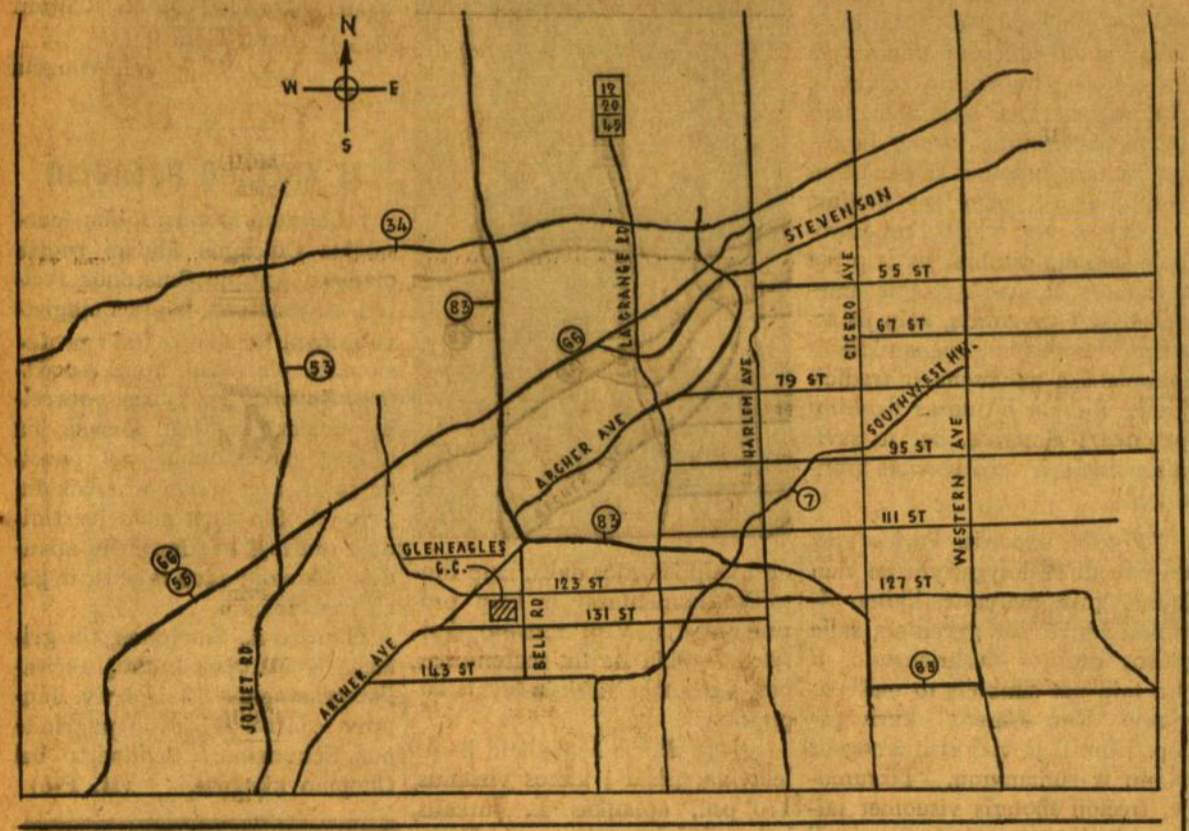
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 - 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sufkas
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

KELIAS Į GLENEAGLES COUNTRY CLUB

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)
NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in every-day passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal sutartimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO. STEREO APARATŲ PARDAVIMŲ IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

HIGH RATES
4.75% per annum on regular savings
5.25% per annum on investment bonus
Savings Insured to \$15,000.00
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Tik per Angliją..... Pigiau, greičiau, geriau, galima pasiūsti dovanų siuntinėlius savo artimiesiems Lietuvoje.

Artėjant vasarai, dabar jau pats laikas pagalvoti kokį dovanų siuntinėlių sudaryti ir pasiūsti savo giminėms. Žemiau siūlome du specialiai paruoštus, praktiškus ir labai naudingus siuntinius.

Vasarinis 1968.1.
Gėlėto, nepermatomo, storo nailono medžiaga dėl 4 suknelių, 3½ jardo vilnonės angliškos labai geros vyriškai eilutei medžiagos, 3½ jardo, vilnonės angliškos moteriškai eilutei medžiagos, 1 terlyno bliuskutė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, 2 p. vyriškų arba moteriškų geriausios rūšies nailoninių kojinių.
\$75.00

Vasarinis 1968.2.
Pavasarniam arba vasarniam paltui vilnonė medžiaga, 3½ jardo vilnonės angliškos puikios eilutei medžiagos, stora nepermatomo nailono medžiaga dėl dviejų suknelių, 1 šilkinė skarelė, 1 vyriški nailoniniai labai geros rūšies marškiniai, 1 sv. šokolodinių saldinių, vyriškas arba moteriškas nailoninis lietpaltis.
\$75.00

Taip pat, į betkurį siuntinį galima dadėti žemiau išvardintus dalykus, kurie yra visada naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė skarelė \$4.00, nailoninis itališkas lietpaltis \$10.00., vyriški arba moteriški megstukai \$12.00., nailoniniai marškiniai vyriški \$7.00. Vyriškos arba moteriškos nailoninės arba vilnonės kojinės \$2.00.

BALTIC STORES, LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
TELEF. — SHO 8734.

Su malonumu priimame ir užsakymus, kuriuos pats siuntėjas pasirenka iš kainoraščio arba užsako kas Jam patinka. Taip pat, persiunčiame ir Jūsų pačių supirktus siuntinius.

Mūsų sąskaitos duoda teisę į Income Tax sumažinimą, jei siuntiniai yra siunčiami šeimai.

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

AR MOTERIS TIKRAI NORI PABĖGTI?

STASĖ PRAPUOLENYTĖ - BUNKER

Laikas nuo laiko tenka skaityti straipsnių lietuviškoje spaudoje, apgailestaujančių moters tendenciją eiti iš namų į viešumą. Tebūna leista ir moteriai pasisakyti šituo, ją liečiančiu, klausimu.

Apgailestavimas šių dienų "moters pabėgimo" nėra naujas reiškinys. Atrodo, kad moters aspiracijos į nepriklausomą, savarankišką galvą ir veikimą su darė vyrai keblumų nuo senų senovės, nuo patriarchy ligi mūsų laiku.

Izraelio moterys itin pasižymėjo savo individualumu ir savarankiškumu. Jos žinojo žodį ir niekuomet nesibaigino jo vartoti. Nieko antraeilio negalima rasti Sename Testamente apie moterį, ar ji būtų išteikėjusi ar mergaitė. Jai skirta ne mažas skaičius gražiausių šv. Rašto poezijos eilučių. Jai nereikėjo tarpininko pranašystėmis — ji tvirta, pozityvi, linksmas. Ir šitas buvo tuo metu, kai aplinkinėse tautose moteris buvo daugumoje vergė. Kunigai ir levitai, tiesa, buvo vyrai, tačiau jokia moteris, atrodo, nenorėjo dėl šito su vyrais varžytis. Amžių bėgyje moters problema atsirado vis kitokioje plotmėje.

Tamsiuose amžiuose ir tamsioje tautos žmogus dažnai buvo paniekintas ir degraduotas, ypač silpnas ir beginklis. Šitas moterį, gal būt, lieti didesniame laipsnyje, negu vyrą. Įvairiose tautose buvo vartojamos įvairios praktikos pajungti moterį ir ją naudoti, kaip daiktą. Jos interesus nesaugojo jokie įstatymai. Ji vaikščiojo vyro šešėlyje. Ji galėjo būti išmetama lauk, užrakinta, sudeginama ant laužo. Šitos nėra senovinės praktikos — kai kuriose vietovėse jos siekia mūsų šimtmetį, kuriame ir vyko daug opozicijos sukėlusios moterų emancipacija.

Krenta užrakta ir grandinės nuo moterų

Mitai miršta pamažu; iš lėto mirė išsenėję papročiai, viena po kitos krito nuo moters ją aprašiusios grandinės. Buvo daug opozicijos ir karštų argumentų. Buvo tvirtinama, kad išleista iš po užrakto moteris netekianti savo "mistikos" (ką tai reikštų?) savo "moteriškumu". Buvo baiminamasi, kad atsipalaidavusi nuo prietarų ir vergiškumo i-pročių moteris nustos patrauklumo vyrui, pridodant, kad žinoma, moteris nėra daugiau vien tik vyro tarnaitė.

Tarnavimas tačiau moters nebaimina. Ji labai gerai žino, kad tarnavimas yra neatskiriama gyvenimo dalis — mes visi vieni kitų tarnais esame. Jos problema yra kur kas subtilesnė, gilesnė, esminė. Ir šiandien ir dabar, vyrai, rašantys ar kalbantys moters kūną ir sielą liečiančiais, jai gyvybiniais klausimais, elgiasi taip, lyg moteris būtų vaikas, nesupranta suaugusiųjų kalbos, arba, lyg jos nebūtų kambaryje (Abraomo Sara tenais buvo), arba taip it jina būtų kačiukas — neprotinga būtybė. Šitoks moters traktavimas, ir niekas kitas, nustumia moterį į antrinio žmogaus rolę. Giriama, liaupsinama mergystė ar motinystė, bet išstumiamas viena ir kita už durų, kad jos nei negirdėtų, kas jų adresu yra tariama ar svarstoma.

Nė sename, nė naujame Testamente šitam nerandame precedento.

Ar moteris yra auka?

Kur dar mažiau subtilumo — tiesiai pasisakoma, kad moteris yra auka, nes jos motina ir senelė buvusios aukomis. Jos gimdė be skaičiaus, marino, liego, laidojo, ankti mirė. Jūs būkite aukos... Kas yra atsitikę su žmogaus meile žmogui? Kuo turi būti tapęs žmogus, kuris reikalauja iš kito to, ko pats nėra iš tolo nenorėtų patirti. Būkite aukos — kaip tos, kurias gyvas palaidodavome senovinių pilių pamatuose. Be rašto, be teisės, be balso.

Šių dienų reiškiniai yra vakarykščių reiškinų išdava. Moteris nepabėgo — jinai tikrai atsigrižo pasiimti to, kas jai nuo amžių prigimta teise priklausė — savo žmogiškumo. Dabar jinai, kaip senovės žydė, yra pažinusi ir žodį ir raštą. Kas jai pasakys, kas jai įsakys, kur ir kokia auka jina turi praturtinti žmogiškąją būti. Jos kūnas yra duotas jai ir jos siela yra betarpiškai sukurta. Iš kur tad galvojimas, kad jina nėra atsakinga gyvybiniuose sprendimuose? Paneigiant šitą, visa kita tepasilieka vien šūti komplimentai. "Tu tylėk — leisk man vien žiūrėti į tave"... atseit, jeigu tu tikrai atversi burną... Tačiau dar tebėra ir šitokios padėties pasigendančių, užmirštant, kad tam nereikia gyvo, alsuojančio žmogaus — tai galima pasigaminti iš atkarpu...

Moters buitis kinta

Kitas argumentas, kad moteris ne visuomet geram išnaudoja savo, palyginti trumpu laiku įgytą laisvę. Bet ir demokratinė laisvė yra labai subtili, daugialypė. Aš nemanau, kad dauguma gyventojų sugeba demokratiškai laisvę pilnai ir gerai išnaudoti. Laisvė — dviašmenis kardas — geram ir piktam. Kaltinti vien moterį dėl kylančių šeimose, visuomenėje negerovių yra naivu, vienpusiškai. Ji, kaip žmogus, nedaugiau atsakinga už viską kaip ir vyras.

Geram ir blogam — moteris yra ant viešo kelio ir žengia juo. Dar tikrai pradžia. Dar daug reikia nueiti. Tačiau žingsnis po žingsnio jos buitį kinta. Moteris nėra užrakinta stagnacijoje, nėra palikta nežinojime. Ji yra viešumoje — geram ar blogam. Vyras šitą situaciją priima. Retas

Lietuvos diplomatijos šefą min. Stasį Lozoraitį ir p. V. ncentą Lozoraitienę su jo 70 m. amžiaus jubiliumu. su sukaktimis 50 m. Lietuvos valst. tarnyboje ir 45 m. vedybinio gyvenimo pasveikiati dr. Julijos Monstavičienės namuose susirinkusi LDK Birutės dr-jos centro valdyba. Iš k. į d. sėdi: L. Deinauskienė, J. Daužvardienė, S. Ozėlienė, m'n. St. Lozoraitis, V. Lozoraitienė, M. Babickienė, B. Gustaitienė, J. Monstavičienė, V. Genienė, L. Jakubauskienė, G. Musteikienė. Žemai sėdi iš k. J. Žitkuvienė ir V. Kulikauskienė. Stovi iš k. M. Tumienė, S. Toliušienė, K. Kanaukienė, V. Vaitiekūnienė ir K. Juknevičienė.

J. Pautienius Gėlių sąspalvis
Iš dabar Balzeko Liet. kult. muziejuje vykstančios parodos

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Nasturtų salotos?

Ar patikėtumėte, gerosios šeiminkės, kad yra nasturtėjų salotos? Sumeskite į bliūdą po vienodą dalį supiaustytų agurkų (šviežių) asparagų viršūnelės, žalių pupų (ankščių) ir mažyčių kalfflorų gėlyčių. Sumaišymui vartokite majoneza. Padenkite susmulkintomis salotomis ir papuoškite na sturtų žiedais ir piaustytais raudonais ridikėliais. Iš "Prancūzų virimo meno". ("The Art of French Cooking").

Princesės vasaros darbas

Princesė Anne, septyniolikmetė vienintelė britų karalienės Elzbietos II d., turėjo vasaros darbą savo mokykloje Bendenene, Kente. Ji padėjo atremontuoti vieną mokyklos kieme esančią

pirkelę, kuri bus paskirta pedagogu personalui gyventi. Princesės pagrindinis darbas tada buvo nupinėti senus dažus ir medines brailas (karnyzus) bei paruošti visa naujam atremontavimui ir naujam nudažymui.

Kodėl kūdikis laikomas motinos kairėje rankoje?

Amerikietės motinos laiko savo kūdikius kairėje rankoje. Bent dauguma jų. Tokiu būdu dešinioji ranka palieka laisva kitiems tvarkymams. Tačiau net ir kairiarankės motinos yra linkusios apsupti mažyčius kaire ranka. Kodėl? Dr. Desmond Morris teigia, kad tai yra todėl, jog tuo atveju kūdikis yra daug arčiau motinos širdies ir jaučia jos mušimą kairėje kūno pusėje.

Pyrago puošimo kursuose, kurie buvo praversti Balzeko Lietuvių kultūriniam muziejui, kurie buvo praversti Balzeko Lietuvių kultūriniam muziejui, kuriame ir atsilankė su savo vyru Stasiu Lozoraitiu ir sūnumi Stasiu, jr.

tiktai aimanuoja, kad turi pareiginti žingsnį, kad pats neatsiliktų. Tačiau vienas ir kitas supranta, kad tuščios pastangos būtinai mėginti ir vėl pakisti moterį "po ragaže" ir atsukti laikrodį Vakarų pasaulyje. Pasisekimas būtinai laikinas, net ir budriausiai saugojant idėjinę izoliaciją. Šitos pastangos laiko bėgyje niekuomet neapsimoka, kad ir kaip akį veriantys būtų iš to materialiniai, politiniai ar kitokie laimėjimai. Šita proga reikėtų prisiminti,

kad beveik nėra buvę tokio absurdo, kuris nebūtų kieno nors ginamas "ligi grabo lentos", kaip absoliuti, nepamainoma tiesa. Sa vu laiku buvo tvirtinta įvairių valdžioje esančių asmenų, kad atėmus teises žydams, negrams, kunigams ar moterims, visos negerovės būtų buvusios išspręstos. Tačiau tenka abejoti ar visa tai ką nors būtų padėję. Tokia yra žmogiškosios situacijos prigimtis, kad, išsprendus vieną, tuojaus kyla visa eilė naujų, nenumatytų problemų.

ŽYMIOS LIETUVĖS MOTERYS

Mitologijoje, padavimuose ir istorijoje

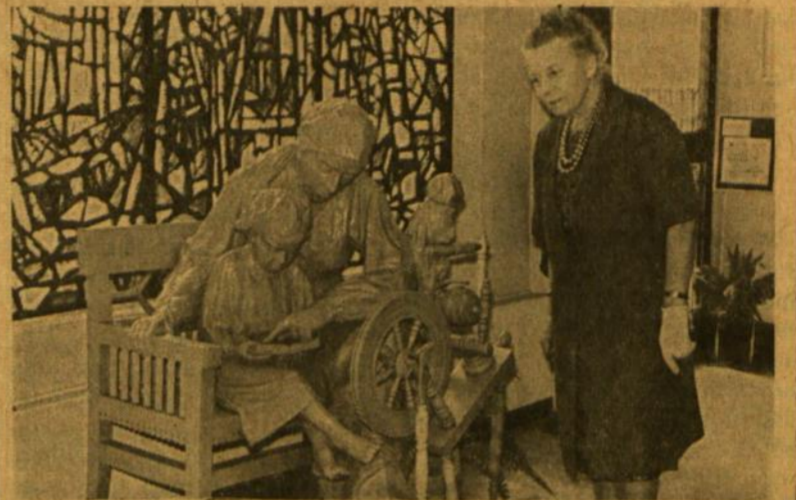
Apie žymiuosius vyrus turime jau nemažai literatūros. Betgi visą laiką jaučiama spraga — trūksta žymiųjų moterų... Adomas Mickevičius savo laiku sugalvojo — sukūrė savo poemai karžygę Gražiną (Naugarduko kunigaikštienę), kuri begelbėdama su kryžiuočiais prieš Vytautą susidėjusį, Lietuvą išdavusį) savo vyro garbę, šarvais apsirėngusi vyro vardu išveda raitelių kariuomenę prieš kryžiuočius, kovoje žūva. Gali būti, kad panašių moterų praeityje ir buvo, bet Gražina, lietuvių visuomenės nuoširdžiai pamėgtoji didvyrė — tik Adomo Mickevičiaus fantazijos padaras. Dėl romantinio mūsų tautos praeities išaugstinimo tėvai mielai Gražinos vardu krikštija savo dukreles, su įkvėpimu ją tapo dai lininkai, dar ir dabar kuriami požyzijos ir prozos kūriniai. Žodžiu Adomo Mickevičiaus genijaus dėka (poema buvo parašyta lenkiškai) ir mes turime, kad ir

neistorinė, sulietuviną Joanne d'Arc. Ta spraga apie žymias lietuves pastebėjo dr. Martynas Anyšas. Jis su savo žmona Valerija surinko ir parašė įdomaus turinio knygą "Žymios lietuves moterys". Šis veikalas, jį išspausdinus, apie 300 psl. dydžio. Jį tikimasi paskelbti kitų metų pradžioje.

Knygos turinys toks: Įvadas. 1. Jūratė ir Kastytis, Baltijos jūros gintaro karalienė; 2. Neringa, Kurtenos-Kuršių pamaro milžinė; 3. Zemaitė Zemaičių karalienė; 4. Aldona, D. Lietuvos kunigaikštė ir lenkų karalienė 5. Birutė, vaidilutė ir kunigaikštienė; 6. Mirga, Vytauto išlaisvintoja; 7. Gražina, mirtis iš meilės; 8. Agluona, mirtis iš meilės; 9. Ona, D. Lietuvos kunigaikštienė; 10. Sofija Vytautaitė, Didž. Maskvos kunigaikštienė; 11. Barbora Radvilaitė, didžioji karališkoji meilė ir tragedija. 12. Klara — Skaistulė, Lietuvaitės kerštas dėl garbės

Reikia pabrėžti, kad apie šias karžyges rašydami svetimi autoriai, pvz. lenkai, net drįsta įrodinėti, kad tai buvusios jų tautos moterys. Šios knygos autoriai studijoms paaukojo daugiau kaip dvidešimt metų. Ir susidarė gražus vaizdas apie savo laiku pasižymėjusias iškylias moteris. Šis veikalas bus vienintelis toks lietuvių kalba.

Visos kalbamame veikalė paduotos moterys buvo nepaprastos patriotės lietuvių, siejosi lietuvių tautos gaivalinga stiprybe, aukojosi tautos idealams, aktyviai veikė, kentėjo ir dėl šviesių idealų net mirė nebijojo, kai reikėjo aukotis Lietuvai. Tiesa, buvo ir kai kurių išimčių. Štai, Sofija Vytautaitė Maskvos kunigaikštystėje begyvendama surašė, buvo nutraukusi bet kokius santykius su Lietuva. Neturėjome jokių žinių apie Sofiją Alšėnaitę, Vytauto giminaitę, kuri vėlesniais laikais buvo Lenkijos karalienė. Ji irgi sulenkėjo. Bet ir tos nepavyzdingos lietuvių buvo istorinės asmenybės ir apie jas reikia bent šitą žinoti.

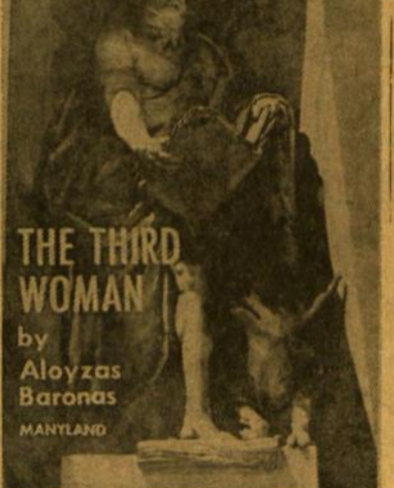

Vincenta Lozoraitė apžiūri medžio raižinius Balzeko Lietuvių kultūriniam muziejui, kuriame ir atsilankė su savo vyru Stasiu Lozoraitiu ir sūnumi Stasiu, jr.

TREČIOJI MOTERIS ANGLISKAI

Aloyzo Barono romanas Trečioji moteris pasirodė angliškai — "The Third Woman" pavadinimu. Įvadą parašė Fairleigh Dickinson universit. — literatūros profesorius Charles Angoff. Šiame įvade autorius be kitko rašo: "Įvykius Baronas dėsto su visišku sugebėjimu, dėl to kūrinyje šalia vis didėjančios įtampos kyla ir vystosi charakterių gilumas. Autorius vartoja šiek tiek neįprasta pasakojimo formą. Jis šokinėja tarp praeities ir dabarties perpindamas savo pasakojimą vaizdais iš anų dienų, kai Europoje siautėjo siaubas. Jis taip pat turi daug ką pasakyti apie amerikietiškią gyvenimą, kaip jis atrodė žmonėms, persunktiems europietiška galvosena ir tradicijomis. Aldona ir Juozas ilgainiui patenka į Ameriką, bet su savimi atsineša ir savo tėvynės branduolį."

Tiesiog nuostabu, kiek daug Baronas sugeba pasakyti tokiose siaurose rėmuose. Kaip ir visi gerieji literatūros kūriniai, "Trečioji moteris" yra verta dėmesio iš kelių taškų: kaip geras romanas, kaip istorijos dalis, kaip filosofiški komentarai ir kaip prozinė poezija. Visų romano skaitytojų laukia ne tik malonumas, bet ir geresnis istorinių įvykių supratimas.

"Trečioji moteris, kurios vardu pavadinta knyga, yra ne vien jauna, graži mergaitė, likimo išrinkta žengti per gyvenimą šalia pačios istorijos nuskriaustojo. Ji yra taip pat simbolis to neišvengiamo "Kito asmens", kuris galop triumfuoja virš visų žmogaus planų ir sumanymų. "Tikrumoje, trečioji moteris visuomet laimi. Mirtis yra trečioji moteris. Ji apvagia žmonas ir motinas. Ji kantri ir visuomet laukianti. Ja galima pasitikėti".

nas, kaip istorijos dalis, kaip filosofiški komentarai ir kaip prozinė poezija. Visų romano skaitytojų laukia ne tik malonumas, bet ir geresnis istorinių įvykių supratimas.

Knyga išleido Maryland Books leidykla, įrišta į kietus viršelius, 170 psl., aplankas P. Jurkaus, kaina 5 dol., gaunama ir Drauge.

\$45 mil. pasaulio vaikų globai

Jungtinių tautų organizacija UNICEF, besirūpinanti pasaulio vaikų gerove, sveikata ir švietimu, šiems reikalams savo 1968-1969 m. biudžete paskyrė \$45 milijonus.

SOLŽENICINO VEIKALAS

The Dial Press spalio mėnesį išleis neišcenzuruotą Aleksandro Solženicino veikalą "The Cancer Ward". Autorius buvo kalintas bolševikų lageruose ir jo knygos "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime" bei "Pirmasis ratas" susilaukė pasaulinio garso. Jo veikalai gambiai atskleidžia komunistinės prievartos žiaurumą.

paželdimo; 13. Emilija Platerytė, Pirmoji Lietuvos sukilėle 1831 m. Beveik visas žinias apie pamirėtas moteris teko imti iš svetimtaučių literatūrinių bei istorinių veikalų: lenkų, rusų ir vokiečių; mažiausia apie jas rašyta lietuviškai. Dr. Martynas ir Valerija Anyšai kaip tik pasiryžo daugiau supažindinti dabartinių laikų lietuves moteris su savo tautos praeities karžygėmis. Mūsų laikų mergaitės, dažnai turėdamos mitologinius arba istorinius vardus, tikrai nežino, ką tie vardai reiškia ir kokį giminytės ryšį jie turi su lietuvių tauta. Savaime aišku, tokią knygą miela skaitys ir vyrai.

Reikia pabrėžti, kad apie šias karžyges rašydami svetimi autoriai, pvz. lenkai, net drįsta įrodinėti, kad tai buvusios jų tautos moterys. Šios knygos autoriai studijoms paaukojo daugiau kaip dvidešimt metų. Ir susidarė gražus vaizdas apie savo laiku pasižymėjusias iškylias moteris. Šis veikalas bus vienintelis toks lietuvių kalba.

Reikia priminti, kad tas pats autorius — dr. Martynas Anyšas — jau yra paskelbęs įdomią ir vertingą knygą apie Senprūsų kovas su vokiečių ordinu, su kryžiuočiais. Knyga pavadinta: "Senprūsiai laisvės kovos". 1968 m. Autorius pateikia daug naujų niu kur mūsų istorikų nemintų žinių apie mum giminingą senprūsį tautą. Šią knygą galima gauti "Drauge" ir pas kitus platintojus, o taip pat iš autoriaus (su jo autografu): Dr. Martynas Anyšas, 37 Delaware Ave., Toronto, 4, Ontario, Kanada. Ją galima gauti ir pas šio str. autorių Vladą Mingelą, 33546 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092.

VI. Mingėla

IŠ MOTERŲ PASAULIO

* Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicago klubas ruošia pianisto Antano Smetonos rečitalį. A. Smetona, įsigijęs magistrų laipsnį muzikoje, kaip profesionalas pianistas, koncertuodamas Europos valstybėse, atkreipė muzikos kritikų dėmesį. Jis aukštą muzikalumą yra paveldėjęs iš abiejų savo muzikalių tėvų. A. Smetona savo įvertinimus didžioje svetimtaučių spaudoje iškovojavo savo talentu ir geru pasirušimu. Pianisto A. Smetonos, tik grįžusio iš Europos kraštų, rečitalis įvyks spalio 12 d. 8 v.v. Jau-nimo centre. Rečitalio pagrindu bus Schumano, Schuberto bei Chopino kūriniai. (M. P-ė)

Seselė M. Dolorita (Murinkaitė), Antelope Memorial ligoninės administratoreš asistentė ir gail. seserų direktorė, rugsėjo 11 d. įstojo į Amerikos Katalikų universitetą Washington, D.C. Ji gavo stipendiją studijoms. Sesers Doloritos vietoje yra paskirta seselė Maricita (Kreivėnaitė).